

МІ і СВІТ



WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous

et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
278 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada



35 c.

P. 9

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1958

50



Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції (вплата грошей): М. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

З М І С Т :

**Жасент з Бастилії
Так вбито ген. Свєрчевського
Геологічний конгрес
у Мадриді
Інтересне з природи
Видатний український вчений
Кандидатки на "Місс Україну"
Староукраїнська біжутерія
Малярі Ренесансу
Косметичний запитник
Сторінки філателіста
Поляк про українську поезію
Змаг за першість світу
Усього потроху
Сучасне
Підручний інформатор**

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA:
"Peremoha", J. M. Campos 556
San Andres, FCNGBM (Bs. As.)
AUSTRALIA:
Fokshan Library and Book Supply, 1 Barwon St., Glenroy,
W. 9, Vic.
BELGIQUE:
Ihnat Stachij, Esneux en Liege
BRASIL:
Waldomiro Ostapiw, Cx. postal
658, Ponta Grossa, Parana.
ENGLAND:
Chumak & Co., 56, Edgware Rd.,
London, W. 2.
FRANCE:
Kolankiwskyj Mykola, 136 Bld.
St. Germain, Paris VI, c.c. 876771
DEUTSCHLAND:
Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23,
Gundenlinden St. 13.
VENEZUELA:
Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas,
Av. C. Acosta, Edif. Claviere
#16, San Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Араби прокинулись і стоять перед західним світом з обличчям сфінкса (гвардієць одного з арабських шеіків).

* * *

Річна передплата: для Англії — 25 шіл., Австралії — 30 шіл., для Бельгії — 120 б. фр., для Франції — 1100 фр., для Німеччини — 8 ДМ., для Аргентини й Півд. Америки — 75 арг. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 4 кан. долари. Ціна одного числа: 35 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Анрі Сльотен

ЖАСЕНТ З БАСТІЛІЇ*

Жорж глядить на стелю. Він порівнює себе з булькою, — мильною булькою, легкою, проминаючою, що літає собі поміж небом і землею. Це гарний липневий ранок і хлопець щасливий. Він ще не зовсім прокинувся, щоб знати причину свого щастя, але це неважне.

Прислухається шумові вулиці, витягає свої довгі руки, аж тріщать кістки. Крізь вікно заглядає сонце, наливає стіни живою ясністю і теплом. По дзеркалі лазить муха, Жорж слідкує за нею очима. Він каже собі:

“Коли підлетить, я встану.”

Але муха не ворухиться і хлопець розпливається в ніжностях, глядячи на неї.

* Бастілія — паризька фортеця з XIV ст., пізніше в'язниця для політичних в'язнів, що її зруйнував нарід під час французької революції 14 липня 1793 р. Романтична новела Сльотена змальовує саме стихійність народного гніву. Франція й досі відзначає день 14 липня всенародним гулянням по вулицях міст, особливо ж на пляцу Бастілії в Парижі.

“Мухи це створіння тихі і делікатні”.

Жіночий голос співає на сходах:

“Мій приятель невинно в тюрмі...”

І Жорж продовжує цю думку:

“Тюрма — Бастілія, а Бастілія — Жасент!”

Миттю вискакує на середину кімнати, шукає свого вбрання. Докладно в 11 год. він має зустріч з Жасент перед Бастілією. Коли б ця жінка не заспівала, бідний хлопчисько ще дрімив би, і тоді, прощай гарна Жасент!

Га, га, га! Він ловить себе на тому, що сміється сам до себе посеред парубоцького безладдя. Це з радості, без сумніву. Бо ж знайте, що Жасент — це найкраща з прачок передмістя: смаглява, пухленька, чудова.

Треба її бачити, як взявшись за підбоки, стоїть у закуреній крамниці! Диригує робітниками: ляпас сюди, ляпас туди, сама рахує гроші, доглядає печі.

Коли новий клієнт відчиняє двері, то вона тільки за-

сміється і бідний чоловік пропав

Він приносить свої манжети, свій одяг, свій капелюх, та продовжує зітхати (тихцем, бо дівчина сердита), і коли якийсь сміливець дозволить собі на фаміліярність, вона відпалює так грубо, що він вже більш не важиться заходити.

Жорж пригадує собі ще емоцію першої зустрічі. Як й інші, він побачив смагляве личко, маленький чепчик, діявольський усміх, і також, як інші, замовк із своєю сорочкою в руках. Отже Жасент сказала: "Це прати?".

Як гарно вона говорить! Який солодкий її голос!

Молодий чоловік паленів зі сорому, — сорочка, яку він тримав, не була чиста. Звичайно, коли б чиста, не зайшов би до пральні. Та все таки він не міг ворухнутись.

Але наступного дня приніс випрати свої рукавиці. В два дні пізніше зовсім чистий шалик, опісля піджак із золотими гудзиками. Жасент почала його помічати. Вона споглядала на нього. Цей погляд був майже тужливий і хлопець вибіг з крамниці, наче п'яний.

Вдома він приготував довгі промови, але вони завжди заvmірали на його устах або закінчувались невдачно і банально. Постановляв собі нічого не боятись, але стільки

слабости було в нього, що сам він соромивсь себе самого. Отож відклав розмову на тиждень. Вижидаючи того дня, він мав білизну найчистішу в усьому Парижі.

І ось доля приготувала йому прекрасну нагоду. Одного ранку він зустрів Жасент при криниці Сен-Антуана. Була сама, з малим кошечком в руках. Побачивши його, дещо почервоніла, отже він сказав собі дуже швидко, що залишається йому одне з двох — промовити або вмерти, а що він думав жити, отже попросив в прачки про рандеву. Вона заткнула в чепчик смужку волосся, яка висунулась, опустила голову і пообіцяла зустріти Жоржа наступного дня о год. 11 перед Бастілією.

Життя це прекрасна річ. Життя є незвичайне, солодке і добре. Хлопець вбирається перед дзеркалом. Він одягнув свою сорочку з коронковим жабо, свій піджак з індійського шовку, такий, що зашчібається збоку. Волосся укладається у хвили, що їх дбайливо надав йому хлопець.

Все є найкращим у прекрасному світі! Найменшої хмаринки на горизонті. Бували ж невдалі рандеви в наслідок зливи. Зламане життя із-за кількох крапель дощу.

Жорж не боїться. Він дує:

ВИЙНЯТКОВА НАГОДА

ПОВНЕ АБО ЧАСТИННЕ ЗАЙНЯТТЯ

ГАРАНТОВАНИЙ ДОХІД

Йдучи впарі з швидкою і широкою національною розбудовою, наша організація негайно відкриває доходи можливості по всій Канаді для підприємчивих людей, що **можуть заробляти від \$400 - 1200 в місяць**. Компанія дасть прийнятим аплікантам повну допомогу кореспонденційно і дорогою особистого нагляду. Одначе наша організація братиме під увагу тільки таких кандидатів, які є серйозно зацікавленими у піднесенні свого фінансового стану та є готові щось у цій справі зробити. Тим, кого ми визначимо нашими дистрибуторами, дамо всяку допомогу й опіку, щоб збагатилися нашим "вийнятково успішним планом торгівлі".

Тут рішуче не вимагається вміння продавати чи досвіду в тій галузі. Що є конечним, то глибоке бажання зм'ярати до більшої фінансової незалежності. Від прийнятих аплікантів буде вимагатися мінімального капіталу \$1.865 в готівці (ці гроші будуть повністю забезпечені винахідником).

Майбутня експансія буде фінансована нашою організацією для всіх надійних аплікантів безкоштовно. Це діло може бути розпочате або на базі додаткового зайняття, або може швидко розвинути у ваше повне незалежне підприємство, ви можете також починати негайно, взявши це за повне своє зайняття. Якщо ви є відповідальною особою, яка має щире бажання працювати вперто для зросту своїх теперішніх доходів, то ви є саме цей, за ким ми шукаємо, щоб відкрити

просте доходове підприємство у вашій місцевості. На нього без клопоту одержите дозвіл скрізь у Канаді. Не зволікайте, не позбавляйтесь цієї єдиної в житті можливості здобути фінансовий успіх і стати своїм власним паном. Щоб одержати персональне інтерв'ю з одним з представників нашої компанії, напишіть нам про себе в англійській мові, — якщо це можливо, подавши попереднє зайняття, вік, число телефонів і т. д. Ці інформації залишаться стисло довірочними. Пишіть на адресу Редакції "Ми і Світ", зазначивши на коверті "Exceptional Opportunity".

“Боги зі мною, і ніщо не може перешкодити мені зустріти Жасент на Бастілії.”

Жасент! Що робить вона в цю хвилину? Хлопець зник уявляти собі її в крамниці. А тепер він пробує її обожати в гарненькій кімнаті, прикрашеній грав'юрами. В кімнаті округлій і сповненій ніжності, як вона. Ось кладе вона дещо пудри на своє волосся, краплину парфуми за пуха. Нетерпеливиться, маніриться.

Ех, жінки прекрасні створіння! Жорж їх любить шалено, любов'ю ясною і шляхетною. Він любить їх усіх, з їх химерами, слабостями і їх несправедливостями. Вони є наскільки більш делікатні, більш інстинктивні від чоловіків! Це чарівні звірятка, що в понятті молодого чоловіка не мають нічого, що було б нелюб'язне. То ніщо інше, тільки прокинулась у ньому свідомість чоловічої нижчости, яку так приємно переносити.

Але година зближається, треба сходити, бо хлопець не любить надто поспішати. Він хоче йти на свою зустріч дрібними кроками, поволі, щоб затамлювати собі кожну секунду, яка його наближує до тієї, яку кохає.

Добре було б взяти її за руку, сказати їй у вушко слова кохання, які тиснуться і напливають на уста. Вона буде дещо важка на його ра-

мені, вони йтимуть приємно аж до Сени. Глядітимуть собі ввічі, щоб побачити тремтіння, мовчазне здригання.

Жорж зітхає. Сонце розливається по вулиці, освітлює тротуар, котиться поміж деревами.

На передмісті рух і хлопець має враження, що він пливе, підстрибує. Все місто бере участь у його щастю. Якась жінка кричить йому з вікна:

— Куди поспішаєш, добрий друже?

І хлопець відповідає, піднісши обидві руки до неба:

— На Бастілію!

І тоді, коли він мрійливо йде вперед, його крик наче повторюється тисячами голосів. Парижани виходять із своїх домів, починають собі руки, співають, йдуть разом з ним. Юрба оточує Жоржа, тиснеться до нього, несе його в тріумфі.

— На Бастілію! На Бастілію!

Це всенаціональний зрив. Весь Париж має рандеву з Жасент. Події випередили Жоржа, і він запитує себе, що скаже гарній праці, коли вона побачить його посеред цього галасливого натовпу. Хочє злізти, але руки якогось велетня його підтримують. Хочє зникнути, але кожний показує на нього пальцем.

Це він кермує, будучи не-свідомим цього. З кожної ву-

лиці йде такий самий похід в напрямку тюрми. 11 година. Із свого сідала він пробує віднайти Жасент. Повинна тут бути, але як побачити її серед цієї юрби? Бідна Жасент! Опущена, поштовхувана, може топтана ногами. Він висовується до рову, треба ж подякувати цьому народові. Вони дуже чемні, що відпровадили його, але закохані відчують потребу самоти.

Його не слухають більше, хтось вистрелив з тюрми і Париж сповнився гніву. Гремить гармата. Жорж не розуміє нічого, боги покинули його: він побоювався кількох крапель дощу, а ось його рандеву знівечене революцією!

Політика ніколи не турбується закоханими. Молодий чоловік однаково кпить собі з короля, як і з обідранців, але чому це така лють проти Бастілії? Чотирнадцяте липня, саме той день, коли найкраща з прачок передмістя погодилась його зустріти!

Повітря сповнене запахом пороху. Якийсь чоловік паде і його пальці вп'ялюються в рамена Жоржа. Пальці забарвлені кров'ю на його пишному піджаку з індійського шовку. Це вже надто! Хлопець починає битися, він гордовито потягає за собою

цих, що здобувають тюрму, яка перекреслила його щастя. Кулі свистять з усіх боків, і нагло пронизливий біль, хляснення батога по руці молодого чоловіка. Він помічає, що зносять його на бік. Небо вкривається густими хмарами і мовкне гук гармат.

Жоржові все це видається сном. Прокидається, лежачи на спині, так спокійно, як вранці, в хвилині пробудження. Мабуть, здрігнувся на лівому боці. Рам'я стергло. Починає шукати мухи. В ушах дзвенить: "Коли підлетить, я встану!"

Але хлопець не може ворухнутись, на чолі холодний піт, він стогне, і нагло простягається до нього ніжно чиясь рука, рука наперфумована запахом лаванди. Це кінець кошмарного сну!

Жасент є тут, глядить на нього, гладить, усміхається. Вона є тут, така струнка у своєму велюрному корсажі.

Хлопець відчиняє очі:

— Ох, Жасент, як люблю я цю сторону. Я хотів би... О, будь така добра, пообіцяй мені...

Прачка нахиляє своє вухко і Жорж шепоче:

— Пообіцяй мені, що кожного року ми будемо приходити на Бастілію, щоб танцювати тут 14 липня...



ТАК ВБИТО ГЕН. СВЕРЧЕВСЬКОГО

По одинадцяти роках появився у варшавській польській пресі, в журналі "Сьвят", докладний опис славного подвигу Української Повстанчої Армії: засідки й бою, в якому згинув польський генерал і міністер Кароль Сверчевський. Це спогад польського старшини, який був наочним свідком події. Тому що це матеріал великої історичної ваги й спогад прекрасно характеризує масштаби акції УПА, поміщуємо його майже без змін, міняючи тільки образливі для українських повстанців слова та пропускаючи несуттєві речі.

Ред.

Сталось це там, де сьогодні, мов у далеких Скелистих Горах, гаяються на конях наші рідні ковбої, — у ряшівським воєвідстві, на півдні від Сянока. Коли глянути на карту, кордони нашої держави творять там трикутник, чи — як хто волить — клин, що його верх творять Сянки, а два пункти підстави — Ванькова і Буківськьо. Той трикутник з легко скривленим верхом ми звали в тих часах, про які буде мова, "сліпою кишкою" так з приводу форми, як і тому, що там, як у хворому виросткові кишки, зібралися тоді бактерії недуги, що мучили Річсполиту, — недуги перших повоєнних років: УПА й НСЗ.

Не багато ми в той час говорили про романтизм. Коли над обрієм появлялась кінська голова, то напевно не належала вона спокійному ковбоєві з Терки, а тільки або чужим кінним стежам упівців або одній з наших численних кавалерійних патруль. Кожного дня горіли тоді села, втікали перелякані

жителі, в лісах тріскотіли скоростріли, вибухали підступно підкладені міни, ночами заграли багрили небо, а з мікрофонів наших польових радіостанцій неслись мало потішаючі відомості. Сліпа кишка вилюднювалась і перемінювалась у відомий сьогодні пұстар, на якому поволі дичавіли залишені господарями коти, що перетворювались в новий рід лісних хижаків. В лісах і на полонинах виростали березові хрести, що позначували могили противників, воєцький цвинтар у Балигороді постійно поширювався.

Все те зовсім не було романтичне. Кожне зітхання було в той час прокляттям. Прокляттям нещасних мешканців, прокляттям воєків і прокляттям повстанців.

Був я тоді командантом одного з полків піхоти, що діяли в тому районі. Наше завдання було боротися проти повстанців саме в тій сліпій кишці. Нашим противником був курінь УПА, що нараховував три сотні, під командуванням "Рена" (Іван Мі-

зерний — один з вбивників міністра П'єрацького), а також ватага НСЗ Жубрида. В 1947 році, коли розігравалися ці події, ватага Жубрида вже не існувала. Її розгромлено в порох і ватажка її вбито. Діав ще "Рен" і його міцно проріджені сотні "Гри-ня", "Стаха" і "Біра". Після боїв, проведених від 1945 року, залишилось "Ренові" не більше як 300 повстанців. Були в тому курені, побіч українців, німці, французи, бельгійці, якісь еспанці, зустрічалося італійців й членів інших національностей. Десяткували їх бої і тиф, що збирав багате жниво. В операційних районах інших пунктів рясівщини діяли подібні курені.

Ми ганялися за ними вже другий рік. Полк приїхав тут просто з фронту з-під Будзі-шина. Вояки нарікали, що не повертаються додому, що для них далі триває війна. Хоронили тбитих, зі скреготом зубів відвозили до лікарень поранених, а потім знову робили все можливе, щоб скінчити з повстанцями. Але це не було легко. Пошукування такого відділу в горах нагадує пословицю про шукання голки в стіжку сіна. Чимало можна було б тут розказати, але не це є темою спогаду. Йдеться про смерть генерала...

Четвер, 27 березня 1947

Телефон подзвонив нагло, гостро, уривано. Відразу зник сон.

— Говорить "048" — почув я голос команданта дивізії полк. Бєлєцького. — Хто при апараті?

— "012" голошуся, — відповів я автоматично, бо був при-

готований до таких нічних дзвінків.

— Вже спите? — здивувався. — В цій години!

— Задрімав. Сьогодні в нас спокійно.

Справді панував спокій. Перед кількома днями ми дали прочухана "Бірові" під Ветлиною й упівці не давали від того часу знаку життя.

— Отже прошу збудитися, — заворкотів Бєлєцькі. — Щойно десята година. Хочу сказати вам щось важливе.

— Чейже не сплю, — воркнув я недоволено, шукаючи одночасно сірників, щоб запалити на столі нафтову лампу. В тому часі електрика ще не дійшла до Ліська. де був приміщений штаб полка і квартирували два його батальйони та підфіцерська школа.

— Будете мати завтра гостей, полковнику. Відвідають Лісько і Балигород. Хочу, щоб був порядок. Останньо на ваших квартирах було не надто... Пам'ятайте, щоб якось воно виглядало.

— Наказ. Буде виглядати. В котрій годині приїдуть?

— Приїду разом з ними, коло 6 год. ранку.

— Так вчасно?

— Поспішають. Біля полудня мусять бути наново в Сяноці...

Я покрутив ручку телефонного апарату. Зголосився дижурний старшина.

— Покличте до мене шефа полкового штабу капітана Павліковського!...

— Інспекція! — посміхнувся іронічно шеф штабу. — Знову приїдуть панки з Варшави чи Кракова і будуть завертати нам голови. Касарняний порядок, чи-

стота, дисципліна... Пояснюй їм, що це війна!

— Прошу, щоб був порядок в квартирах. Почесна компанія з підстаршинської школи завтра на шесту. Хай вберуть нові шапки. З їх складу виділимо охорону для інспекції при переїзді до Балигороду. Крім цього на трасу прошу вислати стежі ще сьогодні вночі.

— Чи можу знати, хто приїжджає?

— Сам цього не знаю. Не думаєте хіба, що командант дивізії сказав мені це в телефоні. Просто приїжджає якась інспекція.

Махнув рукою.

— Все буде в порядку.

П'ятниця, 28 березня 1947.

Год. 5.30. — Сонце викотилось з-поза гір. Незвичайно вчасна була весна в 1947 році. Доми головного пляцу Ліська купалися в червені сонця. На верхах ні клаптика снігу. Повітря було свіже, холодне, пахло весною.

— Який гарний день, капітане, — привітав я Павліковського.

— Був би гарний, коли б не було інспекції, — воркнув шеф штабу полка. — Квартири в порядку. Компанія приготована, вантажне авто для охорони також, поїде трьох офіцерів, п'ять підстаршин і 40 вояків зі школи, стежі вислані, — прорецитував, випереджаючи мої питання.

Почесна компанія з підстаршинської школи задудніла чобітьми по дорозі...

Минала година сьома, інспекції не було.

— Непотрібно так швидко ми витягнули цю компанію, — сказав Павліковський.

— У війську половину життя ждється, — сказав хтось філософічно.

Година 7.30. — Вартовий на вежі лісового замочка замахає хоругвою. Був то умовлений знак. Ідуть. За хвилину з'явився зелений "Опель" команданта дивізії і два "Доджі" з охороною. Надїжджали зі Сянока. Закрутили на пляцу і станули. Як ляскіт батога, пронеслась команда. Стукнули зап'ятки водських чобіт. Почесна компанія презентувала зброю.

З "Опеля" вийшов присадкуватий чоловік в плащі з генеральськими відзнаками. Цього генерала знали всі. Був то Свєрчевський. Запанувала тиша. Чути було тільки кроки генерала і команданта Краківської військової округи ген. Прус-Вєцковського та команданта нашої дивізії полк. Бєлєцкого.

Свєрчевський прийняв мій рапорт.

— Я не приїхав на інспекцію, а тільки поговорити з вами, довідатись чого потребуєте.

Я попросив його на сидання. Махнув на це рукою. Похилився над розложеною на столі операційною картою, де блакитними коліщатками були позначені райони діяння повстанських відділів, стрільки пересушень наших і ворожих, дати різних акцій. Всього кільканадцять хвилин побув в будинку. Потім глянув на годинника.

— Їдьмо до того Балигороду. Маємо мало часу... Мұшу затриматися в Сяноці. Поспішаймо!

Година 8.30. — Почесна компанія ще раз презентує зброю. Вояки з охорони сідають на авто. Спереду вирушили два "Доджі", за ними "Опель", позаду "ЗІС", — веде його пор. Крисиньскі. За мостом над Сяном авто набрали швидкості. Ми гнались в напрямку Балигорода.

Година 8.50. — В Балигороді знову виструнчена компанія з батальйону кап. Карчевського.

— Чи це останній гарнізон у цій сліпій кишці? — запитав Свєрчевський.

— Ні, є ще станиця Військ охорони пограниччя в Тісній, — сказав один зі старшин.

— Треба там поїхати! — сказав Свєрчевський.

— Немає часу, генерале, — пробував опонувати Бєлєцкі, — а Сянік?

— Встигнемо, полковнику, встигнемо!

— Операційна група з Тісній є в акції, — сказав Карчевський. — Зрештою, це не бережений терен, там бувають засідки.

Але ці переконування тільки зміцнили опір ген. Свєрчевського.

— Що ви, панове, вигадуєте, — небережений терен, засідки! У Варшаві також може впасти на голову цегла...

Година 9.15. — Вже повернені моторами в напрямку поворотної дороги до Ліська авто мусили обернутись. Зелений "Опель" залишився. Не витримав би жалюгідного стану дороги Балигород — Тісна. Свєрчевський заняв місце в "Доджі" побіч шофера, ст. стрільця Стшельчика. Позаду сіли: ген. Прус-Вєцковскі, полк. Бєлєцкі, кап. Цєсарскі, поручник саперів Лучнік, а і двох вояків з ручним скорострілом. Перед нами рушив другий "Додж" з пор. Васілевським і частиною вояків охорони. За нами "ЗІС", ведений пор. Крисиньським, а на ньому хорунжий Блюмський з вояками підофіцерської школи.

Покнщо дорога добра. Щойно за Лблінками починається гірша. Ідемо швидко. До Тісної масмо



Під час боїв з УПА горить лемківське село

сього тільки 20 кілометрів. Свєрчевський в добрім гуморі, розпитує про ситуацію в цьому районі.

Нагло, в кілька кілометрів за Балигородом, "Додж" перед нами стає. Дефект в моторі. Затримуюсь. Шофери оглядають віз, Свєрчевський нетерпеливо споглядає на годинник. Врешті дає наказ.

— Йдемо далі, воли нас наздоженуть!

Минаємо пошкоджений віз. За нами котиться "ЗІС" з вояками підстаршинської школи. Сонце пригріває так сильно, що розстібаємо плащі. На левадах перша ще несмілива песиняна зелень. Зближаємося саме до місця, де минулого року повстанці влаштували засідку. При дорозі ще лежить один із шкелетів гбитих тоді коней. Довкола справжня пустиня. Село Яблінки існує тільки на карті. Давно вже згоріло, — майже два роки тому, на початку боїв. Дорога сходить тут у вузьку гортанку. Праворуч стрімке, вкрите лісом узбіччя високої гори, ліворуч поляна, перетята потічком, а зараз за ним знову узбіччя гори, вкрите густою смєречиною. Перед нами закрут потічка, місток на дорозі і сильно пофалдований терен.

Коли ми підїхали до містка, в повітрі засвітали кулі. Вили тонесенько, пронизливо. Роздирали тишу погідного дня. Ми знайшлись у засідці. В одній з них, що їх чимало організували повстанці при дорогах, обстрілюючи часто наші автові колони, стежі, транспорти. Майже щоденний хліб у тих сторонах. Відтинок Балигород — Тісна належав до найулюблєніших

повстанських терєнів. Мали тут догідні становища і прекрасну можливість відступу до просторих лісів, що тягнуться аж до чехо-словацької границі.

Година 9.35. — Наш "Додж" затримався перед самим містком. Не можемо їхати далі. Це було б легкодушністю, місток може бути підмінований. Вискакуємо з авта. Гострий вогонь з узгір'я праворуч і спереду. Кілька пострілів попадають в авто. Похилєні припадаємо до схилу гори. Кутом ока бачу, як вояки підстаршинської школи вискакують з "ЗІС-а", що їхав за нами. Наче на вправах розвиваються в розстрільну та похилєні починають пнятись на узбіччя гори.

Повстанці продовжують сильний огонь. Гарчать легкі скоростріли, німецькі ЛМГ. Знаємо прекрасно цей звук, вже стільки разів ми чули його в різних сутичках. Розпізнаємо нагіть, хто є сьогодні нашим противником. Це сполучєні сотні "Гриня" і "Стаха". Разом біля 180 упівців. Нас тридцять. Було 6 нас більше, коли б не залишився той проклятий "Додж".

— Генерале, лягайте! — чую голос полк. Бєлєцкого. В першому запалі ми погнались за розстрільною і прилипили на узбіччі. Вогонь повстанців дослєвно цвяхами прибав нас до землі. Нємає змоги посукнутись далі ні на крок.

Обєртаю голову і дивлюсь на дорогу, де ми залишили наші авта. Свєрчевський стоїть впростєваний, зложив назад руки і задер вгору голову. Я замер.

— Лягайте на землю! — кричали ми хором.

Поручник Крисієвський піднявся нагло, вихопив пістоль і похилений побіг наперед. Враз став, наче щось собі пригадав і повалився лицем до землі.

— Пор. Крисієвський вбитий! — пронеслось по наших рядах.

Вояки стріляли систематично в бік повстанців. Міняли магазини. Невеличка долина гриміла від стрілів і відгуків, що повторювалися в горах.

Год. 10.00. — Маємо ще одного вбитого, — ст. стрільця Стшельчика, що повзучи попався у в'язанку огня скорострілу.

— Розтягнути розстрільну, збільшити зіддалє поміж стрільцями! — кричав Свєрчевський.

Постріл зірвав мені чобота і запік в стопу. Огонь ішов низько, понад самими головами. Підносились малі фонтани землі. За нами горіла суха, минулорічна трава. Повстанці стріляли, мабуть, запальними кулями.

Глянув я на ген. Свєрчевського, а він розпіяв блязку й оглядає якийсь пункт нижче грудей. При нім прикляк пор. Цесарський.

— Генерал поранений! — крикнув хтось з долини.

— Дурниця, я зовсім не поранений! — сказав Свєрчевський. — Ледь мене дряпнуло.

Год. 10.20. — Огонь повстанців міцнішає. Невже ж хочуть нас оточити.

— Полковнику, залишіть тут заслону і переходьте з людьми за потік! Швидко, швидко! — кричав Свєрчевський.

Вояки почали зісовуватись з узгір'я. Один за одним перебігали через дорогу і поляну. Там залягали і крили відступ своїх

товаришів. Небезпечний то був перехід, бо поляна весь час була під обстрілом повстанців.

Зісуючись з узбіччя, я бачив кульгаючого хорунжого Блюмського, що його підтримував один з вояків, бачив також ген. Свєрчевського як переходив на нові позиції. В хвилині, коли він добігав до ліщинового гайка, нагло здригнувся. Цесарський обняв його рукою і в тому менті вони обидва зникли в ліщині.

Година 10.45. — Поранений стрілець Сьрода глухо постогнує. До мене підсувається капітан Цесарський. Бродить по пояс у воді потоку.

— Генерал поважно поранений, боюсь, що вмирає... Дістав постріл вдруге, дійшов до ліщини власними силами, а там впав.

Я поплазував в напрямі хор. Блюмського. Він був вже поранений також в другу ногу.

Треба було якось вивести ген. Свєрчевського з поля бою. Стрілець Недбаль спробував підсунутись до авта, але за хвилину його рам'я опало, дістав постріл в праву руку.

Година 11.00. — На дорозі почувся гук мотору. Врешті надїжджав "Додж" з пор. Васілевським і залишеними вояками охорони. Затримались при вході до долини, повискакували і розвинулись в розстрільну, атакуючи ліве крило противника. Вогонь повстанців нагло замовк. Мабуть, подумали, що це прийшла нам більша військова допомога. Бачимо їх силуетки на тлі неба, відступають.

Але ген. Свєрчевський вже всього того не бачить. Не жие вже від кільканадцяти хвилин.



На тлі українсько-го Бескиду труп ген. Свєрчевського.

Другий постріл був смертельним.

Біля Свєрчевського, на тім самім "Доджю" спочивають тіла пор. Крисіньського і ст. стрільця Стішельчика. На другім возі їдуть поранені. Йдемо

за ними, як у похоронному поході. Догаряє трава над Яблінкою.

Ця засідка була нашою ний-більшою поразкою в боротьбі з повстанцями, — в ній згинув ген. Свєрчевський!...

НЕЗВИЧАЙНЕ ЗВАННЯ

Містечко Грос-Умштадт в Німеччині славиться тим, що, маючи всього тільки 7.000 мешканців, нараховує аж сім замків. Та не тільки цим: воно може похвалитися єдиним на європейському континенті (поза Англією) дубильним заводом (гарбарнею), де дублять шкіри слонів, гіппопотамів, моржів і буйволів.

Заклав цей завод один із мешканців міста, який багато подорожував по світі і працював скрізь як дубильник. Дубити шкіру слона, що груба на 4 сантиметри, не абияк штука. А шкіра моржа ще грубша! Виправляти її треба 4-5 років.

Перед війною, особливо перед першою світовою, доставати сирі шкіри цих екзотичних звірят не було важко. Зате під час і після другої світової війни завод підупав — останні шкіри слонів походили із збомбардованого берлінського зоо. Тепер знову покращало і завод дістає шкіри слонів (одна така шкіра важить 1000 фунтів) з Індії та Індонезії.

Як не дивно, а видублені шкіри слонів та моржів знаходять застосування в металевій індустрії. Змелені на порошок, є вони незаступним складником політур для золотих і срібних речей. Спроби знайти рівновартну хімічну домішку не мали досі успіху.

ГЕОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС У МАДРІДІ

(Замітки делегата)

Кілька місяців тому в Іспанії відбувся п'ятий Міжнародний конгрес Асоціації по вивченню четвертинного періоду геологічної історії Землі. Ця асоціація була організована понад 25 років тому з метою об'єднати зусилля геологів світу, що вивчають наймолодші нашарування земної кори та особливості геологічного періоду, який передре сучасній епосі.

На конгрес, що проходив у двох містах Іспанії — Мадриді та Барселоні, прибуло 294 делегати з 33 країн світу. Брав у ньому участь й українець — академік В. Г. Бондарчук, автор цих рядків. (На жаль, тільки в складі делегації СССР, — прим. ред.)

До програми роботи конгресу входили пленарні засідання, засідання секцій і комісій, а також екскурсії по Іспанії з науковою метою.

На пленарних засіданнях заслухано ряд доповідей. Зокрема із звітом про роботу, проведеному за минулий період, виступив А. Блянк, що був головою попереднього, четвертого конгресу. Проте основна робота конгресу проходила не на пленарних засіданнях, а на секціях і в комісіях, де заслухано понад двісті різних доповідей і повідомлень. Всього працювало 12 секцій і п'ять комісій. Крім то-

го, відбувся один симпозіум, присвячений застосуванню ізотопів вуглецю для визначення віку четвертинних відкладів.

На пленарних засіданнях конгресу розв'язано і ряд організаційних питань, зокрема прийнято рішення про скликання наступного, шостого, конгресу Асоціації в 1961 році у Варшаві.

Як ми вже зазначали на початку статті, до програми роботи конгресу входили й екскурсії. Вони мали своїм завданням ознайомити вчених — учасників конгресу з основними рисами геологічної структури, четвертинними відкладами Іспанії. Ми оглянули гори Кастілії Сієрра-де-Гвадаррама і Сієрра-де-Гредос, окремі райони Старої Кастілії, Нової Кастілії, плято Ля-Манча, північно-східну частину Андалюзських гір, південні відроги Іберійських гір, Левант, або південно-східне узбережжя Піренейського півострова, острів Мальорку і район Барселони.

Геологічна будова та геоморфологія Іспанії своєрідні. Головні елементи геологічної структури країни становлять нагір'я Месета і гірські краї, що її оточують. Месета — масив з стародавніх кристалічних сланців, гнейсів та інших порід прорізаних масами граніту. До Месети прилягають гірські краї

жі, подібні за віком до Кримських гір і Карпат. У міжгірських пониженнях течуть ріки Гвадалквівір, Ебро та ін.

Надра Іспанії багаті на мінеральну сироватину. Наприклад, запаси кам'яного вугілля визначають тут у 8,8 мільярда, а бурого вугілля — в 1 мільярд тонн. Головні родовища палива розташовані в районі Ов'єдо та Астурії. В країні є й інші корисні копалини. Так, у Кантабрійських горах виявлено багате родовище високоякісної залізної руди (близько 2 мільярдів тонн). За запасами міді і ртуті Іспанія займає перше місце в зах. Європі, друге місце — за запасами свинцю, цинку, воelfраму. Там видобувають уран, вісмут, сірку, сурму, фосфорити, калійну сіль, є ознаки родовищ нафти. В Піренеях на поверхню ґрунту виходять численні мінеральні й гарячі джерела. На базі мінеральних ресурсів в Іспанії досить високо розвинута промисловість.

Площа Іспанії становить понад 503 тисячі квадратних кілометрів. Населення її — трохи більше 29 мільйонів, з них у селах живе понад 11 мільйонів. Столиця Іспанії — Мадрид — найбільше місто в країні. В ньому живе 1775 тисяч людей. Центральні вулиці міста гарно архітектурно оформлені, багаті на пам'ятки старовини. Є метрополітен. Впадає в око велика кількість автомашин.

Маршрут нашої екскурсії в центральній частині Іспанії пройшов через Кастильські гори, східну частину старої Кастилії та хребет Сієрра-де-Гредос. На захід від Мадрида поширені пізньотретинні серії

‘ранья” і нижньочетвертинні континентальні нашарування, так звана “вілляфранкська” товща. Ця місцевість має вигляд горбистого передгір'я.

Хребти Сієрра-де-Гвадаррама та Сієрра-де-Гредос складаються з сірого граніту. Голі скелі, химерні нагромадження брил вивітрілої породи створюють одноманітний краєвид. В Кастильських горах збереглися яскраві сліди зледеніння. Згладжені льодовиками скелі, коритоподібні долини, нагромадження морен визначають головні риси краєвидів високих гірських країв. У передгір'ях поширені тераси з уламкового матеріалу, нанесеного сюди талою водою льодовиків.

Серед уламків скель зустрічаються розчищені клаптики полів, садиб, відгороджені від сусідів кам'яними стінами. На схилах гір переважає посухостійка рослинність. У передгір'ях Кастильських гір, де вологи достатньо, багато садів. Зустрічаються діброви, де ростуть пухнасті та чагарникові дуби.

В передгір'ях Сієрра-де-Гвадаррама, недалеко від Мадрида, ми оглянули одну з найцікавіших старовинних архітектурних пам'яток Іспанії — королівський палац Ель Ескоріал. Його збудував у 1560-1588 роках архітектор Неччера. Стиль будівлі — суміш класици і готики. Споруда збудована з сірого граніту. В палаці є музей, колишня резиденція та усипальня королів, школа і монастир. Картинна галерея музею налічує понад 600 картин, багато рідкісних гобеленів. У великій бібліотеці — найцінніша колекція

старовинних книг і рукописів Х-ХУІІ століть.

Великий район на захід від Кастільських гір має історичну назву — Стара Кастілія. Це підвищена рівнинна місцевість, де є шари третинних континентальних відкладів. Четвертинні нашарування представлені озерними і річковими наносами. В річкових долинах — кілька ступенів терас. Річки пересихають, на їх місці утворюються сухі пісково-галечникові русла.

Стара Кастілія — сільськогосподарський район. Поселення тут розміщені на великій відстані одне від одного.

На схід від Мадрида простягаються обширна висота Нової Кастілії і плато Ля-Манча, які значною мірою складаються з третинних нашарувань. Тут переважають піщано-глинясті верстви і вапняки, відслонені і розмиті, вони утворюють нерівний рельєф. Нова Кастілія — це край садів, виноградників, посівів ячменю, пшениці. Природна рослинність тут збереглася лише в окремих місцях.

Нашу увагу привернуло плато Ля-Манча. Тут поширені стійкі породи, переважно вапняки, які утворюють скелясті підвищення. У вапняках багато печер, де жили люди за доісторичних часів. На стінах печер численні малюнки тварин, людських постатей, побутових сцен. Серед таких печер особливо цікавою є так звана "Давісха". В Іспанії є багато сіл, де люди й тепер живуть у печерах. На просторах Ля-Манча та прилеглих до Андалузії районах колись блукали знамениті герої Сервантеса. Між іншим, біля села Мота дель Куерво досі

стоїть кам'яний вітряк, з яким "воював" Дон-Кіхот. Великому письменникові еспанського народу в Мадриді збудовано пам'ятник.

Потім ми відвідали місцевість Левант, що лежить між узбережжям Середземного моря, Андалюзькими та Іберійськими городами. Андалюзькі гори простягаються більш як на 600 кілометрів з південного заходу на північний схід. Долина ріки Куєкор відокремлює їх від Іберійських гір. На північному сході продовженням Андалюзьких гір є Балеарські острови. Андалузія і Левант — райони цитрусових і винограду. У вирощуванні їх Іспанія займає перше місце в Європі.

На узбережжі Середземного моря, в районі міста Аліканте, а також на острові Мальорці учасники конгресу ознайомилися з морськими четвертинними відкладами. За загальними геологічними особливостями і складом льодових морських організмів середземноморські четвертинні тераси подібні до терас на узбережжі Чорного моря. Четвертинні морські відклади значно розвинуті на острові Мальорці, особливо в районі столиці Балеарських островів — м. Пальми.

Мальорка — важливий сільськогосподарський район країни. Тут, як і в інших гірських районах Іспанії, на схилах гір зроблені тераси, де вирощують оливки, цитрусові, виноград, сади. Крім того, Мальорка — важливий курортний район, його відвідують численні туристи з різних країн. Одну з цікавих природних особливостей острова становить підземна карстова

печера Куйалось дель Драж, в якій міститься найглибше в світі підземне озеро.

Наша екскурсія закінчилася в м. Барсело́ні, де відбулося заключне засідання конгресу. Барсело́на — друге за кількістю населення місто Іспанії. Тут

налічується понад 1.380 тисяч жителів. Розташоване воно на березі моря і схилах Каталонських гір. Найбільш визначні місця його — метро, музей мистецтва, університет, організований ще в 1450 році, і пам'ятник Колумбові.

ОЛЕНЬ - ВЕЛЕТЕНЬ

Серед викопних решток тварин, які жили колись на Україні, часто зустрічаються кістки велетенського оленя. Він був до двох метрів заввишки. Самці мали величезні пишні роги, яких не побачиш тепер у жодної тварини. Відстань між кінцями таких рогів досягала 3,5 метра.

Велетенські олені з'явилися на Землі приблизно тоді ж, коли й людина, і були дуже поширені в Європі й Азії. Рештки цих тварин знайдено в Ірландії, на Камі й Волзі, на Алтаї, в Криму і навіть на Далекому Сході. В Україні кістки велетенського оленя зустрічались на Поділлі, в Херсонській області, в Дніпрі біля Кременчука, в селі Ходорові на Київщині, по річці Ворсклі на Полтавщині, по Десні біля Новгорода-Сіверського, поблизу Верхньодніпровська та в інших місцях.

Жили ці олені на луках, у заплавах річок, живлячись соковитими травами й листям дерев. Кістки їх часто знаходять у торфових відкладеннях, тому й називають іноді цих тварин торфовими оленями.

Первісна людина полювала на велетенських оленів і споживала їх м'ясо, з шкіри робили одяг, з рогів — молотки, мотики та інші знаряддя праці.

Завдяки тому, що ця тварина могла задовольнити багато потреб людини, полювання на неї, очевидно, було досить інтенсивне, що й призвело спочатку до зменшення кількості велетенських оленів, а згодом і до остаточного їх винищення. Останні велетенські олені були знищені в XII столітті в Ірландії.

Факти знищення людиною окремих тварин не поодинокі. Вони мали місце і в пізніші часи — у XVIII-XIX століттях. Так, були винищені мандрівний голуб, птах дронт, стелерова морська корова та інші. Тепер у музеях можна зустріти лише їх скелети.

Скелет велетенського оленя недавно виставлено в Зоологічному музеї Інституту зоології у Києві. В Інституті археології є знаряддя праці (молоток та ін.), зроблені з рогів цього велетня.

А. Федоренко

ПРАКТИЧНА ПОРАДА

Солить воду у гарячі дні. — У гарячі дні людина, пітніючи, виділяє з організму багато солі, отже добре є час-до-часу випити склянку легко посоленої води. Це позбавляє організм надмірного змучення.

СЛІДИ НЕБАЧЕНИХ ЗВІРІВ

Це було тридцять мільйонів років тому.

Незважаючи на пізню осінь, стояв ясний, тихий вечір. Темні силуети гір виразно виділялись на тлі багряного неба.

Рівна гладінь величезної лягуни, що простяглась на десятки кілометрів... З гір повіяв свіжий вітерець. Прийшла в рух вода, легкі хвилі почали набігати на плоский піщаний берег, у прибережній смугі на дні виникли хвилеприбійні брижі... Зашурхотіли комиші. Настав час водопою. Один за одним з'являються табунці граціозних газель. Молоді кізочки біжать за дорослими, полохливо озираючись, коли від вітру зашелестить комиш. І недаремно їх охоплює інстинктивний страх: онде, у зарослях, причаїлась якась велика кішка, — чи то степова рись, чи то хижак. схожий на комишеву кішку. Йому важко справитися з дорослою газеллю, але якщо мимо пробіжить маленька кізочка, — сильний м'який стрибок — і бідолаха стає здобиччю хижака. Проте з заростей дикий кіт не рийде: на голому пляжі він не наважується полювати.

Ось один табунець підійшов до води, другий... На мокрому пляжі кізочка посковзнулась, однак легко стрибнула і ввійшла у воду.

Це безпечно: дно піщане, пологіше. Воно, як і пляж, рясніє слідами копит газель. У лягуни вода така солона, що на дні великих заток, де вона влітку випаровується, відкладаються кристали солі.

З гір збігають річки. Гирло однієї з них — поруч. Поблизу річка опріснює лягуну. Вода, поступово руйнуючи гори, приносить дрібну каламуті і пісок. Проте кізочки — тварини негибagliві: не тільки солонувату, а й солону воду п'ють вони із задоволенням; їм навіть потрібна сіль, і нерідко вони лижуть її на солончиках.

А ст прийшла на водопій ще група тварин. Неначе коні, але якісь дивні: вони зовсім маленькі, і слід від їх копитця не більший за козячий. Та найцікавіше, що на піску, крім сліду копитця, позаду видно ще дві ямки — відбитки пальців.

Небо потемнішало. З'явилася перша вечірня зірка, за нею — друга, третя... Табунці газелей потяглися до підніжжя гір, щоб попастися вночі, пошукати останню осінню травичку. Довгоногі кулики та інші птахи, що бігали по пляжу, — адже й тут можна знайти поживу! — зникли й полетіли.

Вранці пішов дощ. Кравлини води, вдаряючись об пісок, вкрили пляж віспинками —



**На плиті пісковикіу скам'янілі
сліди птаха, схожого на вели-
кого лелеку**

дрібними заглибинами, а стікаючи, утворили на піску вузьенькі рівчачки. Знову прийшли на годопій газелі, — адже їм нічого не варто пробігти кілька кілометрів.

...Так минають дні, місяці, віки й тисячоліття... Збігають з гір річки, приносячи пісок і мул. Пісок цей вкриває старі сліди, а наступні покоління газель і птахів залишають на пляжі нові відбитки. Правнуки того kota, що сидів у комишевих заростях, так само причаївшись, чекають на здобич.

Життя йде своїм звичаєм, доки все тут не зміниться.

Приходить море. Велике, могутнє, воно розмиває гори, вкриває своїми осадами і дно лягуні, і прибережну рівнину, а хвилі його вже перекочують через залишки зруйнованих гір. У морській воді виблискують сріблясті зграйки риб, а на дні — двостулкові черепашки молюсків, морські їжаки.

Так було тридцять мільйонів років тому... Усе це ми прочитали по слідах, що лишилися на каменях, по скам'янілих че-

репашках, які збереглися до наших днів. Геологам пощастило відкрити сторінку давнього-давнього життя, вивчити її і відтворити на цій картині.

Річка Прут біля міста Делятина глибоко врізалась у шари давніх міоценових*) порід. По обривистих берегах оголились породи, які утворилися тут багато мільйонів років тому. Ці пласти залягають не горизонтально. Горотворні процеси, завдяки яким виникли наші Карпати, підняли з великих глибин і ці пласти, утворивши в них складки. Саме на поверхні щільних пластів пісковиків геологи і виявили якісь дивні відбитки, схожі на сліди парнокопитних, а також подібні до кінських, тільки дуже маленькі.

Було знайдено і відбитки, які нічим не відрізняються від слідів, що їх залишають сучасні птахи на м'якому ґрунті. На довершення натрапили на відбиток лапи якогось хижака, а потім знайшли навіть цілий "хід" — серію слідів більшого хижака.

Виявили також результати дії води — скам'янілі брижі, зовсім такі ж, як утворювані тепер на дні біля берега легкими хвилями чи течією. Численні віспники на поверхні пісковикіу — ніби щойно пройшов дощ. Кін і справді був, але не тепер, а давним-давно, заглибини від краплин скам'яніли, і ось ми стоїмо над плиткою пісковикіу, розглядаючи сліди давнього дощу.

*) Міоцен — один з великих підрозділів третинного періоду історії Землі.

Ми довго вивчали наші знахідки. Сліди викопних тварин порівнювали із слідами сучасних, а знання й відбитки явно неорганічного походження — із слідами дії води, що їх також можна спостерігати нині.

І ось ми зробили спробу відтворити картину стародавнього життя. Усе в ній документовано скам'янілими слідами.

Чому ми говоримо, що тут паслися і сходилися на водопій саме газелі?

По численних слідах легко встановити, що це були парнокопитні тварини. У газелі зокрема у середньоазійських джейранів, розвивається клиновидна форма копит з розширеною задньою частиною і подушечкою, що пружинить при швидкому бігу і стрибках на твердому ґрунті, — така форма, як і на викопаних слідах. Це були, звичайно, не сучасні газелі, а їх далекі предки, яким, можливо, доведеться дати спеціальну назву. Говорючи, що в табунцях були і дорослі і молоді тварини, ми спираємось також на сліди — на їх розмір.

Напівовальні сліди парнокопитних залишені, безперечно, якимись представниками родини коней, але ті коні дуже відрізнялися від сучасних.

На тривалому й складному шляху еволюційного розвитку, на початку якого стояла маленька, завбільшки з лисицю, п'ятилапа тварина, а в кінці — наш сучасний кінь, є багато проміжних форм. Одна з них — трипалий анхітерій з добре розвиненим копитцем і двома бічними пальцями. Саме анхітерії паслися на березі давньої лягуни.

Чому ми вирішили, що слід лапи хижака належить представникові родини кішок! Адже схожі відбитки залишають також вовки і собаки. Так, але ми звернули увагу на те, що на цьому сліді не видно ніяких ознак кігтів, а на відбитках лап собак, лисиць, вовків обов'язково залишаються дряпини перед подушечками пальців. Отже, тварина мала втяжні кігті, а це властиве саме кішкам.

Судячи з розмірів сліду, тварина була невелика — завбільшки з сучасного дикого комишевого kota чи середньоазійського каракала — степову рись.

Серед пташиних слідів є маленькі, широко розставлені, — їх залишили якісь довгоногі невеличкі птахи, схожі, мабуть, на куликів, — а також великі, понад 15 сантиметрів, — такі можна побачити після великих чорних лелек.

Отак, крок за кроком вивчаючи та аналізуючи сліди, характер гірських порід, обривки скам'янілих рослин, розташовані поблизу соленосні відкладення, — одним словом, усі геологічні та палеонтологічні дані, ми намагались відтворити і тогочасний краєвид і фізико-географічні умови існування тварин, і їх вигляд.

Викопні сліди міоценових тварин становлять виняткову рідкість. Багато їх поблизу Будапешта, де вони добре збереглися на плиті пісковика, вкритій шаром вулканічного туфу.

Таке ж унікальне місце знаходження розташоване на ріці Прут, біля Делятина. Кілька разів ми відвідували це місце, і завжди вдавалося знайти тут

щось нове. Якось виявили величезну плиту, що нависла над руслом ріки у вигляді карниза на висоті 2,5 метра. На нижній поверхні плити було вісім барельєфних відливів слідів хижака — один за одним, цілий "хід" і понад 25 безладно розкиданих слідів газель.

Щоб перевезти плиту, довелося взяти на допомогу велику групу студентів-геологів Львівського університету. Після цілого дня роботи на драбині і підвісній дошці, яку спустили на шнурях з обриву, вдалося виколоти плиту, навантажити її на машину і привезти в університет.

Ціла серія плиток пісковиків зберігається тепер в Інституті геології та у Львівському університеті.

Можна сподіватися, що виявлене родовище дасть ще багато цінних і цінних для науки матеріалів.

ПРИРОДНА ФАБРИКА ДОБРИВ

Південноамериканська республіка Перу, розташована між екватором і тропіком Козерога, здавалося б, повинна бути однією з найбільш жарких країн світу. Насправді ж клімат тут досить помірний.

Течія Гумбольдта приносить з Антарктики не тільки холодну воду, що пом'якшує клімат тропічної країни, але й величезну кількість мікроорганізмів — їжу для численних косяків риби в прибережних водах. Ці косяки складаються головним чином з анчоусів — рибинок довжиною не більше 15 сантиметрів. Анчоуси, в свою чергу, є їжею для корморанів — пла-

хів, які живуть величезними фоліоніями, що нагромаджують мільйони особин.

Прибережні тихоокеанські скелі, де розташовані місця гніздування корморанів, вкриті такою кількістю птахів, що побачити хоча б шматок скелі, дізнатись, якого вона кольору, — зовсім неможливо. Полювання на корморанів суворо заборонено, і вони почувають себе в цілковитій безпеці — жодний птах не підніметься в повітря при наближенні людини.

В умовах сухого клімату Перу пташиний послід, так зване гуано, дуже добре зберігається. В деяких місцях шар гуано, нагромаджений протягом багатьох тисячоліть, становить кілька десятків метрів.

Послід корморанів — чудове добриво і одна з важливих статей експорту Перу. Це добриво містить у собі багато фосфорної кислоти, азоту, калію та вапна. В середині минулого століття почалися хижацькі розробки покладів гуано. Кінець кінцем, уряд узяв місця гніздування птахів під свій захист. Спеціальне акціонерне товариство, яке одержало монополію на добування добрив, також повинно було охороняти ці місця.

Нині видобуток гуано становить близько 300.000 тонн на рік.

КОМАРИНІ ТАНЦІ

Навесні та на початку літа тихими вечорами над лісовими галявинами, в саду й коло річки в'ються зграйки комарів. Старі люди кажуть: "Комарі танцюють — бути добрій погоді". Рухи окремих комах і справді нагадують танок деякі

літають вгору — вниз, інші — зправа — зліва, без кінця кружляючи на одному місці.

Комарі "токують". Ви, звичайно, чули про весняні токовища чотирьох і глухарів. Їх самці, розправивши пишне пір'я, особливими криками й своєрідними рухами — "танцями" намагаються привернути увагу самок. Токують не лише птахи, а й комахи, зокрема комарі, бабки, бджоли. Якби у вас вистачило терпіння переловити усіх "танцюючих" комарів, ви б здивувалися, побачивши, що зграйка складається в основному з самців, а серед них — кілька самок.

Запах, який у польоті дають особливі залози кожного комара, дуже посилюється, коли в одному місці їх збирається багато тисяч. "Танцюючи", комарі розсіюють його в усіх напрямках, і звідусіль поспішають на "танці" приваблені цим запахом самки.

Свої "танцювальні вечори" комарі влаштовують завжди поблизу водоймищ, у які відкладають яйця. І звичайно перед сталою погодою. При сильних дощах і вітрі багато яєць гине.

Деякі комарі іноді в'ються такими великими зграями, що здалеку вони можуть здатися клубами диму. Траплялося, що сторожові, помітивши з пожежної каланчі таку хмару, почали бити на сполох. І. А.

РОСЛИНИ-АРХЕОЛОГИ

Цікаві стародавні поховання розкопала минулої осені експедиція Чернівецького краєзнавчого музею. Розшукати і виявити їх археологам допомогли... рослини.

А було це так. Музейні працівники вели розвідки археологічних пам'яток біля села Круглих, Хотинського району. З високого горба перед ними відкрилися простори поля. Це була плянтація кукурудзи. Поряд з густозеленими рослинами чітко вирізнялись інші — жовтуватого кольору. Своїми правильними обрисами, розміщені в певній системі, ці місця привернули увагу дослідників.

Почалися розкопки, в процесі яких виявилось, що чотири тисячі років тому, бронзової доби, тут стояли високі кургани, насипані над могилами. Згодом через кілька тисяч років, кургани використовувались для поховання череп'яних урн з рештками кремації покійників.

Проходили сотні років. Поступово насип кургану розмивався, руйнувався. В таких місцях утворився глиняний ґрунт, який своїм складом відрізняється від навколишнього чорнозему. Це позначилось і на рослинисті. Ось чому кукурудза на такому ґрунті виділялась серед зеленого масиву своїм жовтуватим кольором. Б. Т.

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО...

...йод належить до рідкісних елементів на Землі (вміст його в земній корі не перевищує 0,001 процента), але, незважаючи на це, він є всюди. Йод є в гірських породах і ґрунтах, у повітрі, прісній і солодкій воді... Ще більше його в плодах, злаках, в організмі тварин і людини.

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ

Дванадцять років тому, 6 січня 1945 р., помер академік В. І. Вернадський, якого вважають найвидатнішим з мінералогів світу. І справді, серед сучасних йому вчених ніхто не охопив своїми дослідженнями з такою широтою і водночас так глибоко процеси утворення мінералів, історію елементів земної кори, як Вернадський. Він зробив колосальний вклад у геологію, гідрогеологію, радіогеологію, ґрунтознавство, метеоритику, кристалографію. Його роботами покладено початок новому періоду в історії мінералогії. Нарешті, він створив сучасну геохімію і цілком нову галузь знань — біохімію.

Володимир Іванович Вернадський народився в 1863 році в сім'ї професора Київського університету. Рід Вернадських тісно зв'язаний з Україною: прадід Володимира Івановича був виходцем із Запоріжжя, а дядько (по матері) — Гулак — активним членом Кирило-Методієвського товариства, де він належав до однодумців Т. Г. Шевченка. Сам майбутній вчений почав своє навчання в Харкові. В Україні він бував і пізніше. Тут його застала і революція. В ці роки Вернадський взяв участь в організації Академії наук на Україні і став її першим президентом та одним з перших її дійсних членів. Одновременно він багато зробив і для створення Всеукраїнської бібліотеки (тепер — Державна публічна бібліотека Академії наук).

Вернадський був передовим вченим. Він вказував, що в Україні є всі види корисних копалин, причому його теоретичні припущення про існування у нас деяких важливих руд пізніше повністю підтвердилися на практиці.

Вернадський залишив величезну спадщину. З-під його пера вийшло коло 400 книг і статей, серед них такі монументальні праці, як "Описова мінералогія" розміром понад 1.000 сторінок або "Історія мінералів земної кори" — більше 950 сторінок. Його роботи присвячені дуже актуальним з наукової і практичного погляду проблемам, і багато з них відкривали нові сторінки в розвитку різних галузей науки. Так, Вернадський перший став вивчати не тільки самі мінерали, а й утворення їх і цим реформував геологію, яка до нього була лише описовою наукою. Він створив вчення про мінерали як продукти фізико-хімічних процесів, що відбуваються на землі і у всесвіті. Приділяючи головному увагу тим мінералам, які становлять найважливішу частину земної кори, він висловив ґрунтовні зміни в уявленні про них. Його теорію будови алюмосилікатів видатний французький хімік Лешательє назвав геніальною. Ніхто не зробив для дослідження хімічного складу земної кори стільки, як Вернадський. Простежуючи "хімічну історію землі", Вернадський перший

підкреслив роллю, яку в цій історії відграють живі — рослини і тваринні організми. Так він створив, а потім детально розробив нову науку — біогеохімію, що має першорядне народно-господарське значення — для ґрунтознавства, агрохімії, біохімії, фізіології рослин, для агрономії. Перший у світі Вернадський розробив мінералогію води. Висновки Вернадського являють великий інтерес. Він, наприклад, виступив з оригінальною теорією, за якою кисень і взагалі повітря, що оточує землю, являють собою продукт життя. Ще 45 років тому Вернадський проникливіше, ніж будь-хто інший в вчених того часу, висловлювався в питанні про атомну енергію. "Тепер перед нами, — говорив він, — відкриваються джерела енергії, що в мільйони раз перевищу-

ють всі ті джерела сили, які малювала людська уява: "людство вступило в новий бік атомної енергії."

Багато зробив Вернадський і як організатор наукової роботи. Вернадський є основоположником найбільшої у світі школи мінералогів. Праці Вернадського перекладались на західно-європейські, а також на деякі східні мови. Ім'ям знаменитого нашого мінералога названо нові мінерали (серед них вернадскіт, виявлений на Везувії).

Нам дорога пам'ять Вернадського — вченого, що, як він сам казав, "усе життя намагався працювати, не шкодуючи сил і завжди контролюючи свою діяльність питанням: чи дасть це користь, причому широку користь, моїй Україні".

І. Сергієнко

СУДДЯ НА АРКАНИ

Ішов матч між аргентінськими командами "Резистенція" і "Корпентес". Публіка явно не симпатизувала судді, на адресу якого лунали загрозливі вигукі. Лише вигляд сотень поліцаїв з дубинками в руках стримував гнів. Але коли суддя призначив одинадцятиметровий карний у ворота команди "Резистенція" і підніс до губ свисток, в повітрі над головами поліцаїв просвистіло кинуте чиясь спритною рукою лясло, його петля захльоснулася на шиї судді. Той упав і його потягли на трибуну, де одразу ж почали бити.

Виявилось, що на стадіоні була група пастухів-гаучо, які прибули на матч верхи з далеких степів. Своє вміння заарканювати корів і телят вони застосували проти судді, витягнувши його, немов однорічне теля, на трибуну.

БЕЗШУМНИЙ ТРАМВАЙ

На вулицях Праги з'явилися нові трамвайні вагони, які відрізняються від попередніх тим, що рухаються безшумно і не скреготять колесами навіть на поворотах. При цьому вони розвивають швидкість до 55 кілометрів на годину.

Шум від ударів коліс од рейки зменшується завдяки товстим гумовим прокладкам між вагоном і візками. Крім цього, самі колеса роздвоєні і між ними впресовано міцні гумові прокладки. Саме ними, а не металевими частинами і торкаються колеса рейок.

ДАЛЬШІ КАНДИДАТКИ НА "МІСС УКРАЇНУ"



Марта Сіак, Лос Анджелес (Каліф., ЗДА), — 20 років,кінчає відділ "внутрішньої декорації" в каледжі, 8-ий рік уже студіює класичний балет у школі Марії Бекефері в Голівуді, зорганізувала танцювальну українську "Групу Каліна", з якою виступає часто на українських і чужинецьких імпрезах. Нам прислала п. Марта ще одне прекрасне фото з журналом "Ми і Світ" у руках, який залюбки читає.

Повідомляємо, що реченець зголошень кандидаток на "Місс Україну" минає 20 серпня. Зміни в плані конкурсу подані на стор. 26.



Бевєрлі Комар, Міннеаполіс (Мінн., ЗДА), — 21 рік, закінчила "гай-скул" і балетну школу, працює секретарією, вибрана "Місс Міннеаполіс", була кандидаткою на "Місс Америку".



Фото згорі ліворуч: Марія Күрїлюк, Торонто, — 23 роки, член Спорт. Т-ва "Україна", що поставило її кандидаткою на наш конкурс, танцює, грає на фортепіані. Була вибрана королевою на балі "Дивізіонників" і на Пластовій забаві. — Фото згорі праворуч: Оксана Яцків, Париж, — 22 роки, абсолювентка французької торговельної школи, запропонована на наш конкурс Читачами з Франції. — Фото вдоліні праворуч: Оксана Бак-Бойчук, Філадельфія (ЗДА), — 21 рік, закінчила "гай-скул" і торг. каледж, абсолювентка муз. консерваторії (фортепіан і сольспів), пластунка, членка "Обнови", була вибрана королевою на "Веселці". Запропонована Читачами з Філадельфії.





КУПОН

Пропоную на "Місс Україну"

панну



Віра Бідна, Бофало (ЗДА), — 19 років, студентка хімії, закінчила балетну й музичну школу (піано і спів), інструкторка танцювальних груп СУМА, дикторка в радіопередачі В. Шарвана.

ЗМІНИ

В ПЛАНІ КОНКУРСУ

Велика кількість зголошених кандидаток, зокрема з далеких заморських країн, примушує нас дещо пересунути реченці. Так, отже, термін зголошень кандидаток минає щойно 20 серпня і у вересневому номері журналу будуть ще опубліковані фота кандидаток, які ще до того реченця наспіють.

Фота усіх кандидаток будуть поміщені ще раз у жовтневому номері "Ми і Світ". Тоді також в останнє будуть поміщені в журналі купони.

Місяці жовтень і листопад призначені на надсилку купонів. Останній день надсилки — 30 листопада.

Фото "Місс України" на 1959 рік, а також наслідок конкурсу, буде опубліковано в "Ми і Світ" за січень 1959.

СТАРОУКРАЇНСЬКА БІЖУТЕРІЯ

"Вас молю... с любовію приклоніте ушеса ваша, разумно: како биша древнії князі і мужі їх... Они бо не воскладаху на своя жени златих обруч, но хожяху жени їх в серебряних". Мова тут про староукраїнських князів і їхніх дружинників і ці речення знаходимо в стародавній книзі, що зветься "Временник, іже нарицається Літописание Руських Князь і земли Руськія".

Очевидно, що цих, сповнених суворої поваги, слів не можемо брати дослівно. Писав їх напевно чернець-літописець, який без найменшого зрозуміння глядів на суєтну для нього справу жіночих прикрас. Можливо, що деякі з наших давніх королів, князів і бояр придержувалися на словах і ділах цього погляду, що висловлює своєрідну воляцьку простоту та чернечу скромність. Не сумніваємося в тому одначе, що така суворо ошадність була спричинена не так батьківськими повчаннями ченців, як у першій мірі вимогами вояцького оточення. Князям залежало на тому, щоб припасти до вподоби воєводам і дружинникам — вірним товаришам боїв і лицарського дозвілля, які були пересвідчені, що князь належить їм більше, ніж своїй жінці й дочкам і які куди ласкавіше гляділи на видатки князя для добра хороброї

дружини, ніж для приємності його жіночого оточення. Тому це речення із "Временника" слід уважати радше повчальним зверненням до сучасних і майбутніх читачів літопису, ніж вірним описом загальних прикмет наших князів.

Староукраїнська дійсність виглядала інакше. Не тільки срібло, але й золото і жемчуги прикрашували жіноцтво княжих часів. З інших літописних згадок, українських і чужинецьких, з гарного письменства і з пам'яток староукраїнської біжутерії бачимо, що на середньовічній Русі не було повздержливості в цьому, а навпаки, царило замилювання до дорогоцінних прикрас. витончений смак і навіть розкішний перепах. Ось які слова вкладає співець "Слова о Полку" в уста тогочасного жіноцтва, яке оплакує своїх рідних дружинників — учасників невдатного походу на половців: "Уж нам своїх милих лад ні мислію смислити, ні думою здумати, ні очима зглядати, а злата і сребра ні мало того потрепати..." Очевидно, що в першу чергу розпачують вірні подруги й матері за своїми вбитими на полі бою чи полоненими найближчими, але все-таки жалко їм теж і золота, що його дружинники могли принести додому, як воєнну здобич.

Загально поширений погляд, що староукраїнська біжутерія привозилася майже виключно з чужинних країн, безпідставний і тому наші дальші рядки присвяtimo не тільки самим прикрасам, але теж їхньому місцевому виробництву.

1. Золото

Найстаршим орнаментальним мотивом українського золотарства була кручена лінія — спіраль, якої початки сягають ще передісторичних часів. Улюбленою технікою була витискана чи жолоблена в золоті мережа дрібних арабесок, т. зв. філігран. Крім цього був поширений для прикраси золотарських виробів окисдований рисунок, що його звали тоді "черню". Сполучки золота з емаллю та з дорогоцінними камінцями в тогочасній українській біжутерії розглянемо в окремих розділах.

Безсумнівними доказами на те, що староукраїнське золотарство було місцевим виробництвом, а не чужинецьким привозом, являються часті знахідки форм для відливання золотарських виробів. До найцінніших належить знахідка з 1893 року на київській горі Киселівці. Середньовічне українське ювелірство не тільки дійшло до дуже високого ступеня розвитку, але й зуміло теж витворити цілу низку своєрідних форм і технік.

Біжутерія чужинецького походження, переважно арабського, привозилася в Україну майже виключно зі Сходу аж до IX сторіччя і діялося це внаслідок безпосередніх торговельних зв'язків. Опісля почали приво-

зити вироби східного золотарства теж грецькі купці, а одночасно з цим торговельним посередництвом появились в Україні впливи візантійського прикладного мистецтва. Привіз ювелірських виробів із Скандинавії був дуже незначний, зате під кінець середньовіччя поширилися в Україні твори західноєвропейського мистецького ремесла.

2. Срібло

Вже на початку XIV століття були відомі копальні срібла й золота на "Срібній землі", як тоді звали Закарпаття, а саме в місцевості з неменш дорогоцінною назвою — селі Золоте біля Бардієва. Ці копальні існували від XIV до XVI століть, а опісля їх закинено.

Своє найкраще пристосування в українському ювелірстві знаходило срібло у виробі нараменників. Їх прикрашувано здебільша гравірованими рисунками різних фантастичних фігур, переважно звіринних, а теж різномірних орнаментів. Бували теж й ажурно різьблені нараменники.

Очевидно, що срібна біжутерія була в тогочасній Україні більше поширена, ніж золота, що пояснюється, однак, не так нижчою ціною на срібло, як самими прикметами цього благородного металю. Ціна на срібло поступово підносилася, що відзеркалилось теж у староукраїнській валюті. Одиницею металеві валюти була гривня — срібний злиток, що важив у початках Київської держави одну третину фунта. Срібло дорожчало, гривня легчала і в XII столітті важила вже тільки од-

ну четвертину фунта. Також серед старокіївських монет було більш срібних. Тут слід згадати, що монети теж знаходили своє застосування в жіночій біжутерії. Вже в ранньому середньовіччі творено в Україні намиста з арабських монет (т. зв. діргом), до яких прироблювано вушка.

3. Емаль

Емальова техніка це гордість староукраїнської культури і одночасно одна з найвартісніших прикмет давньої української біжутерії. Ця вмільсть покривати металеві пластинки образками й орнаментами з різнобарвного склива прийшла в Україну безпосередньо з країн Близького й Далекого Сходу, а саме з Єгипту, Ірану й деяких інших азійських земель, або посередньо через Візантію. На наших землях розвинулася вона до того ступеня, що сталась одною з найгарніших віток українського прикладного мистецтва. Дві техніки вживалися в тодішній Україні — "віконцева" й "городжена" техніка.

Віконцева техніка була куди більше поширена і проявлялась у тому, що в золотих або срібних пластинках видовбувано жолобки, наче віконечка, що їх виповнювано різнобарвним скливом. Скливо насипувано у виді порошку, що топився на вогні й виповняв жолобки.

Городжена техніка виглядала так, що до золотої чи срібної пластинки прилятовувало золотий або срібний дротик, який розмешовував краски та творив зарис орнаментальної чи фігуральної композиції. Скливо насипувано в дротяні перегород-

ки, теж топлено на вогні та виповнювано зариси.

Емаль знаходила широке застосування при виготовленні діademів, нашійників, нагрудних ланцюгів, хрестів і медальйонів.

4. Дорогоцінні камінці й жемчуги

Благородні й півблагородні дорогоцінні камінці були розмірно рідким способом прикрашування виробів староукраїнського золотарства, що є своєрідним противенством до готського прикладного мистецтва.

Жемчуги були улюбленою прикрасою давнього українського ювелірного ковтоків чи наушниць, званих київськими, що появилися приблизно під кінець поганської доби. Вони мали вигляд дужки з нанизаними на ній трьома жемчугами. В дешевших ковтоках уміщувалося на місці жемчугів металеві, ґравіровані, прозорі, або емальовані галки.

З кам'яних, янтарних, скляних, глиняних і металевих галок творено теж намиста і тут цікаво відмітити, що таку виробню галок відкрили археологи і в Києві.

Розмірна рідкість примінення дорогоцінних камінців у староукраїнському золотарстві пояснюється частинно тим, що серед природних багатств нашої землі півблагородних камінців немає. Не зважаючи на те, українське жіноцтво любилося в самоцвітних прикрасах ще перед постановлянням Київської Держави і тому доводилося привозити їх з чужинних країн, а передусім зі Сходу.

В давній Русі теж чоловіки вбирали наушниці, але вони носили їх тільки в одному үсі. Навіть такий суворий і хоробрий полководець, як Святослав І. Завойовник, не цурався цієї прикраси. Лев Діакон, візантійський очевидець зустрічі київського великого князя з візантійським цісарем, згадує, що в Святослава "в одному үсі висів золотий ковток, оздоблений двома жемчугами з червоним гранатом посередині".

5. Особливості староукраїнської біжутерії

Пахощі й прикраси доповнюють себе взаємно, ото ж і ця таємниця жіночого чару була відома в давній Україні. Два предмети староукраїнської біжутерії, т. зв. "канторги" й "колти", являли собою вишукану й дүхово виплекану сполуку цих двох засобів жіночої принадливості. Канторги це були вкриті прикрасами металеві корбочки, що їх жінки носили на грудях. Знову ж колти це були золоті корбочки на пахощі, оздоблені звичайно фігурною й орнаментальною емаллю і жінки чіпляли їх до кіс над ұхамн, або до головного ұбору — шапочок тощо.

За амулети проти чарів та недуг ұважали жінки й чоловіки т. зв. "змівників". Були це круглі медальйони, що мали на одному боці зображення якогось християнського святого, а на другому — плетінковий змієвий орнамент, отже залишок з поганських часів, від якого пішла назва цієї прикраси.

Дуже ұлюбленою жіночою прикрасою була нашийна грив-

ня, золота чи срібна, в виді грубого обруча, плетених ланцюжків або дротів. Рамена оздоблювали схожі на гривні золоті й срібні браслети або широкі нараменники з двох золотих чи срібних плиток, оздоблених фантастичним звіриним орнаментом. Особливою красою визначалися срібні староукраїнські нараменники.

Прикрасами для голови служили металеві кільця й підвіски, що їх причеплювано до наміток. Інколи зчіплювано більше підвісок, або привішувано до них довгі дармовиси, що спадали на плечі.

Розкішні, пороґоцінні й емальовані діядеми наших княгинь гетьох сьогодні в музейних збірках, але зате їх нащадки — незвичайно подібні до староукраїнських діядемів мосяжні чільця гуцульських молодичь — фабрикуються і досі на наших землях і тисячолітнім ладом збагачують зроджену красу жінок свого народу.

6. Закопаний скарб

Наче стародавня кедрова скриня з поржавілим від століть окуттям лежить перед нами мистецька спадщина староукраїнського ювелірства. Ця скриня заповнена дорогоцінними й благородно гарними предметами. Підносимо її віко й бачимо осліплююче мерехтіння золота, срібла, самоцвітів і жемчугів. Тут великі перстені — "золоті перстні", що про них згадує давня коляда, — з таємничими родовими й особистими знаками, браслети й нараменники, тут вужеподібні металеві кільця для окраси волосся, дія-

деми, вінчики, підвіски, дармовиси, наушники й запасні колти, тут ожерелля з підвисками в виді півмісяця, намиста, чародійні змієвики, наповнені пахощами канторги, емальовані нашійники, барми, себто княжі й боярські нагрудні ланцюги, висаджувані самоцвітами запинки чи фібули і нагрудні хрести, звані в давнині енколтіонами, тут золоті й срібні лояси, медальйони та інші скарби.

Ці дорогоцінності розказують про колишнє багатство предків і про добробут, що панував під короною наших давніх володарів. Не скупість і не дрібничкова ощадність, але замилювання до виставности й добрий смак говорять з пам'яток староукраїнської біжутерії. Не сліпе наслідування чужинецьких взірців, а самостійна творчість і духовна самобутність ціхує працю рук тогочасних наших мистців. Знайдені на українській землі предмети чужинецького ювелірного свідчать про тісні торговельні зв'язки й культурний обмін середньовічної

України з світом. Знаємо, що твори староукраїнського золотарства, а передусім наша емаль, знаходили признання в чужинних країнах і тому цікаво було б прослідити, які прикраси і в яких країнах голосили добре ім'я нашого прикладного мистецтва. Це являється ще одним важним і приємним завданням наших дослідників.

Староукраїнська біжутерія, наче закопаний скарб, жде на своє відкриття та застосування в сучасності. Винахідливість давніх українських мистців, їхнє вміння і відчуття краси криють у собі силу, яка може відродити притаманний для українського ювелірного стилю і покласти нашу біжутерію на її колишній високий рівень. Українські вишивки, писанки, гончарські вироби й інші предмети щоденного вжитку здобули собі вже давно світовий розголос, але ще й існування справжнього українського високоартісного ювелірного мистецтва для розвитку й повноти нашого мистецького ремесла.

ХТО Ж НЕНОРМАЛЬНИЙ?

Колишній змагун відомої французької команди "Реймс" Біні працює в управлінні лікарні для нервовохворих в місті Лоран. Тут спорт використовується в лікувальних цілях, і Біні запропоновано створити команду з хворих.

Біні взявся за роботу, і незабаром досягнуті результати перевищили сподівання. Його "ненормальні" грали чисто, старанно, без особливих тактичних мудрувань і без "апетиту" до високого результату. Була проведена зустріч із збірною командою міста Лоран, і хворі здобули переконливу перемогу з рахунком 4:1. З цього приводу голова Лоранського футбольного клубу сказав: "Якщо під час гри й були ненормальні на полі, то це ні в якому разі не були вихованці лікарні."

МАЛЯРІ РЕНЕСАНСУ

Одним з перших мистців Ренесансу було дитя, що його грозивано досить погано. А часто назва, якою прозивають малку, залишається опісля на все життя. Так сталося і в цьому випадку. Дитина виросла, стала великим малярем, а прізвище залишилося давнє — Масаччіо, тобто "брудасик".

Масаччіо був хлопчиною дуже вбогим, — тому, мабуть, був він і брудним, — та помер замолоду. За життя ніхто не любив ні його, ні його мистецтва. Кажуть навіть, що вороги його отруїли. Але по смерті думка про нього змінилася. Великі малярі так подивлялися його малюнки, що приїжджали здалеку, щоб їх побачити, простудіювати і скопіювати.

А це тому, що Масаччіо вмів зробити те, чого не потрапив ніхто раніше. Малюнки Масаччіо не були плоскими. Він малював їх рельєфно, давав їм глибину. Ви ж знаєте, що це називається перспективою.

Впродовж довгих років мистці намагалися віддати перспективу, але з цим їм не щастило. Отже малярі Ренесансу приходили дивитись, як то дав собі з цим раду Масаччіо.

Один з малярів, які студіювали фрески Масаччіо, звався Фра Філіппо Ліппі, тобто Брат Філіппо. Брат Філіппо зовсім не був добрим і побожним чен-

цем, таким як Брат Анджеліко. Він був добрим малярем, але поганим братчиком. Розказують, що він так скучав у своєму монастирі, що врешті втік з нього. По довгих бурхливих пригодах, зловили його розбійники і забрали в неволю. Ставши невільником, він одного дня намалював вуглем портрет свого папа. Схожість була така велика, що той з радости подарував йому свободу.

Фра Філіппо повернувся до Італії. Там замоглено в нього образ Мадонни для одного монастиря. Молода й дуже гарна монахиня позувала йому як модель Пречистої.

Брат Філіппо не залишився монахом, він одружився і мав сина, що його назвав Філіппіно, що значить "Малий Філіппо". Філіппіно також став великим малярем, ще більшим від свого батька.

Інший мистець того часу має ім'я, чи радше два імена, — приємні в звучанні: Беноццо Гоццолі.

У місті Пізі є незвичайна вежа, вся перехилена на бік. Біля цієї вежі є ще щось дуже особливе: цвинтар, на якому вся земля є привезена з Єрусалиму. Це на те, щоб хоронити тіла у святій землі, тій самій, по якій ступав наш Спаситель. Треба було привезти 53 кораблі, навантажені землек, щоб зроби-



"Візія св. Бернарда" Філіппіна Ліппі (ліворуч) та "Похід королів" Беночцо Гоццолі

ти цей цвинтар. Називають його Кампо Санто, тобто Святе Поле.

Довкола Кампо Санто є мур і на внутрішній стіні цього муру Беночцо Гоццолі розмалював сцени із Старого Завіту: історію Ноя, Вавилонську вежу, Давида, Соломона тощо. Таких сцен є там 22. На кожному з них бачимо низку постатей і звичайно ще й будівлю на овиді.

Беночцо Гоццолі удекорував також палац одної багатой родини: родини Медічі. На поміщеній тут репродукції бачите частину "Почоту трьох королів". Ви знаєте, що три королі прийшли були поклонитись Ісусові у вертепі.

На картинах Беночцо Гоццо-

лі, як зрештою і у всіх майже малярів того часу, вбрання ніяк не нагадують одягів, які ношено за біблійних часів. І будови на їх тлі не є біблійними будовами. Мистці, які це малювали, не знали ні країн, де діялися ті події, ні тодішніх часів. Вони малювали одяги, які ношено за їх часів, та будови, що їх мали вони перед очима. Отже були це одяги і будови італійські.

Так то ми представили вам трьох мистців початку Ренесансу, з років 1400 до 1500 приблизно: "брудасика", "поганого братчика" і "цвинтарного маляра". Вони жили й працювали докладно перед тим, заки ще Колумб відкрив Америку.

КОСМЕТИЧНИЙ ЗАПИТНИК

Перевірте своє косметичне знання, відповідаючи на запродані тут питання. Якщо більшість відповідей звучатиме: "так", вам слід тільки продовжувати ваші вправи, коли ж переважатиме "ні", тоді треба вам якнайскоріше взятися за інтенсивне плекання.

1. Чи ви виглядаєте сьогодні краще, як 5 років тому?

2. Чи важите себе регулярно й притримуєтесь дієти?

3. Чи маєте уложений плян, скільки часу денно присвячуєте на своє плекання?

4. Чи ви розумієте відношення, яке є поміж красою, дієтою і добрим здоров'ям?

5. Чи ви спроможні відмовити собі дещо в їжі, якщо помітите, що це шкодить вашій красі і здоров'ю?

6. Чи плекаєте себе відповідно до вашої індивідуальності й способу вашого життя?

7. Чи знаєте, що потрібне для вашої краси?

8. Чи пробували ви самі робити вдома трезалу ондуляцію, різати й укладати волосся?

9. Чи вмієте підкреслити свою індивідуальну красу?

10. Чи ви дораджуєте своїм приятелям, що їм більше підходить?

11. Чи знаєте про те, що бути гарним — це сьогодні питання знати, як це зробити, а не питання грешей?

12. Чи вмієте бути гарною гармонійно до свого оточення?

13. Чи стараєтесь добре виглядати навіть тоді, коли ви сама вдома?

14. Чи думаєте, що ви більше інтерна сьогодні, як рік тому?

15. Чи знаєте тип свого лица й правильник, як його доглядати?

16. Чи розумієтесь на малюванні лица?

17. Чи знаєте, що підходить, а що шкодить вашій красі?

18. Чи ви певні, що ваш погляд на ці справи правдивий?

19. Чи ви малюєтесь тільки на досконало чисту шкіру?

20. Чи ви усуваєте й змиваете шмінку раніше, заки йдете спати?

21. Чи ваш пудер тримається довший час?

22. Чи ви знаєте характеристики й діяння кожного крему, що його вживаете?

23. Чи маєте уложений бюджет на вашу косметику?

24. Чи знаєте, яка ваша шкіра і як її плекати?

25. Чи часто дотикаєте немитими руками своє лице?

26. Чи любите видішувати прищі й вугри, не помивши руки й не зробивши раніше парівки?

27. Чи ви вмієте правильно накладати крем?

28. Чи знаєте про те, що зміна кольору волосся може зробити вас кращою?

29. Думаете, що це гарно зробити з брунетки блондинку?

30. Чи вмієте уложити собі волосся найкраще достосовано до вашого лица?

31. Чи відрізняєте фарбоване волосся від нефарбованого?

32. Чи вмієте при допомозі волосся закрити свої мінуси на лиці?

33. Чи вправляєте регулярно гімнастику й чи знаєте про те, що це не тільки потрібне для краси, але й для здоров'я?

34. Чи вмієте ви стояти?

35. Чи ви купаетесь або берете душ щоденно?

36. Чи вживаєте вранці дезодорант?

37. Чи знаєте, що брови є виразом й рямцями лица?

38. Чи сідаєте на хвилинку між роботою, щоб дещо відпочити?

39. Чи дбаєте про свої очі?

40. Чи міняєте свої звичаї з порою року? О. К.

ТАЯ НАССЕР — ДРУЖИНА ДИКТАТОРА

Зовнішній світ вперше побачив обличчя дружини президента Об'єднаної Арабської Республіки на фотах під час недавніх відвідин Югославії. Але й не багато краще знають її самі єгиптяни, бо Тая Нассер рідко коли появляється на публічних святах.

Всього два роки тому вона вперше дала інтерв'ю представникам преси. Сиділа тоді в залі, де приймав колись гостей король Фарук. "Мені тут не дуже подобається", — сказала з

КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ

ОЛЬГИ КОЛЯНКІВСЬКОЇ

знаходиться при

321 Runnymede Road
в Торонті

тел.: RO. 6-7263

Години прийняття: в п'ятницю від 6-9 веч. і в суботу від 9-6 (тільки за попереднім домовленням).

Плекання шкіри

Масажі лица й голови

Усування заростів

Манікюр — Педикюр

**

Продаж французьких та
українських кремів.

Діагноза шкіри лица, підібрання відповідних кремів, поради в справі плекання шкіри та лекція в накладанні "мейк-ап" — тільки за 1.00 долара.

англійській мові до західного кореспондента. Раніше жили Насери в одному з військових будиночків.

Тая Нассер любить займатися хатою, залюбки шиє і варить. Своє життя присвятила вихованню дітей, яких має п'ятеро: Года, Мона, Халід Абдел-Гамід і Абдел-Гакім.

Коли її чоловік був ще тільки звичайним полковником, вони ходили інколи в кіно. Тепер немає часу на розвагу. З цим усім вона радо погоджується і слово чоловіка для неї святе. Одягається скромно. Не но-

сить біжутерії, за винятком своєї обручки. Носить сукні в американському стилі.

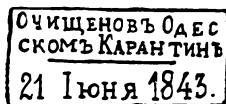
Коли згадує про свого чоловіка, то її очі наливаються теплом. Нассер не ділиться з дружиною своїми таємницями. Коли він ще приготував революцію проти короля, Тая відкрила раз в кошику з овочами під своїм ліжком заховані гранати. Вона перелякалася, але не сказала чоловікові ні словечка про своє відкриття і не дорікала йому. Завжди свято вірила, що він може робити тільки розумне й добре.

Сторінки філателіста

ДЕЗИНФІКОВАНІ ЛИСТИ XIX СТОРІЧЧЯ

В половині 19-го ст. крізь Європу пройшла хвиля жаклих пошестей, а найстрашнішою з них була пошестя холери, що спричинила серед населення правдиве жнизо смерті. Боячись дальшого її поширення, введено в усіх zagrożених і вже охоплених пошестю країнах всі можливі на той час превентивні засоби, в цьому й дезинфекцію листів. Найгострішим приписам такої дезинфекційної акції були піддані закордонні листи, а особливо листи з Туреччини й тодішньої Росії, в тому числі й листи з українських земель під Росією, бо саме на тих теренах пошестя панувала найсильніше. З цією метою було створено на терені Європи цілий ряд дезинфекційних станцій, здебільша при шпиталях, а то й окремих вій-

ськово-санітарних пунктів. Такі станції діяли звичайно в портових містах або над кордонами країни. На наших землях відомі дві такі станції: карантинна станція в Одесі, важливого на той час міжнародному вузловому торговельному пункті й австрійська прикордонна військово-санітарна станція у Бродах. В Одесі переводили карантинну пасажирів і дезинфекцію листів, перевезених кораблями по Чорному морю з Малої Азії й інших середземноморських країн. А в Бродах дезинфікували листи з Росії й листи, які пройшли українськими землями, навіть і ті, що були вже дезинфіковані в Одесі. Обидві станції, так як і інші саніт. станції Європи, користувались особливим штемплем, що ним позначувало "очищені" листи.



Як такі штемпіли виглядали, бачимо на рисунку.

Для дезинфекції листів вживали гострих хімічних розчинів, здебільша оцту, або, рідше, газу (відомо напр. про вживання сірчаного газу). Наслідки такої дезинфекції звичайно залишалися на листах, папір втрачав свій первісний колір, письмо робилось блідше. Спершу листи дезинфікували лиш зверху, респектуючи таємність письма. На таких листах, на відтисках штемплів, виднів текст: "Очищені ззовні й нечисті в середині". Згодом в листах робили малі отвори, крізь які дезинфекційна субстанція діставалась до середини письма. Вкінці застосували відкриття листів й після очищення їх урядово закривали. На таких листах бачимо санітарні штемпіли з текстом: "Очищено ззовні й внутрі".

Властиво беручи, штемпіли таких санітарних станцій не можна рахувати поштовими штемплями. Їх виготовлення не було ділом поштових урядів, але зовсім самостійних цивільних чи військових санітарних інституцій. Все ж, тому, що їх відтискали на листах і що це було передумовою дальшої пересилки листа й доручення адре-

сатові, вони творять сьогодні окремий і дуже цінний діл філателії. Збірки таких листів (званих популярно "листами холери") здобувають на міжнар. виставках високі відзначення. І не дивно, — їх збереглося до наших днів дуже мало. Мабуть тому, що більшість адресатів, не довіряючи надто урядовим контролям і запевненням санітарних штемплів, воліла спалити листа зараз після прочитання. Не зважаючи, напр., на факт, що в рр. 1840/49 на території Росії й України хворіло на пошесть холери, згідно з даними, понад мільйон осіб, віднайдено лишень пару листів зі штемплем карантинної станції Одеси з сорокових років 19-го сторіччя.

Найвчаснішим вважається санітарний штемпель м. Землін (недалеко Београду) з 1787 р. Санітарні штемпіли вживались на протязі цілого 19-го ст. і навіть в 20-му ст. (Мальта), але найширше застосування мали вони в першій половині 19-го ст.

Чи дезинфекція листів зарадила лиху? Фахівці з медичного світу кажуть, що ні. Вони впевняють, що тим шляхом хвороба не мандрувала. Виходить стже, що дезинфекція листів мала на меті радше психологічний момент — заспокоїти адресата, щоб він, беручи до рук й читаючи листа, не думав, що лист може принести йому смертельну хворобу.

Євген Котик



ПОЛЯК ПРО УКРАЇНСЬКУ ПОЕЗІЮ

Молодий польський поет Богдан Дроздовський, співредактор краківського "Жиця Літерацького", відвідавши Київ, опублікував статтю в Київській "Літ. газеті", де між іншим пише:

"З українською поезією (народною) я зустрівся ще в дитячі роки. Ще й зараз пам'ятаю десятки пісень, що їх співали пастухи, коли ми разом пасли на луках коней. Пісеньки були такі чудові й мелодійні, як сама українська мова, такі розлигні, як Дніпро весною.

Дніпро! Цю оспівану в українських піснях ріку я вперше побачив, нещодавно пролітаючи з Ленінграда до Києва. Розлився він широко, сотнями струмочків і рукавів, — аж до горизонту, кінця-краю не було його розливиську. Дивний корч здавив мені горло, як тоді, коли раптом зустрічавш когось давно знайомого й разом з тим недоступного. То це ти, славна ріко, це над тобою народилися пісні, які запам'ятав я ще маленьким хлоп'ям!

Віють вітри, віють буйні,
Аж дерева гнуться...

Або:

Стоїть гора високая,
Попід горою гай,
Зелений гай, густесенький...

Слова, як і мелодія цих пісень, такі прості й чудові, що їх зовсім легко згадати після двадцяти з чимось років відтоді, як почув вперше. А я ж належу до молодшого покоління польських поетів (наймолодші

з нас мають від 24 до 35 років!), яким закидають так звану "відсутність слуху" до пісенної мелодійності. Проте це неправда, можна навести чимало творів моїх колег, які звучать плавно, мелодійно, "дзвенять" словами.

Але хочу говорити про українську поезію, з якою з'єднують мене сердечні зв'язки.

Дехто може не повірити, але перша стаття, яку я в житті написав, — була стаття про Тараса Шевченка, а першими моїми перекладами з чужої мови — були вірші Шевченка. Вісімнадцятирічним юнаком я писав по кутках вірші. Пішов якимсь (1949 р.) до редактора відділу культури Катерицької "Трибуни робітничей", сьогодні відомого репортера газети "Свят", Едварда Карловича й завіс йому свої літературні перністки. Карлович відкидав вірші і невідь з чого запитав: "Чи чули ви про українського поета Тараса Шевченка?" Я сказав, що, звісно, чув, але знаю його мало. "То візьміть ось "Кобзаря" й напишіть ґрунтовну статтю". Саме наближалися 38-і роковини з дня смерті поета.

Заглибився я в Шевченка, забувши про навчання, схопив дзвінку з технології металів, але через тиждень моя стаття була надрукована разом з двома перекладами віршів Тараса. Один

з них багато разів перекладений на польську мову — "Як умру, то поховайте...". Який же я був гордий! До сьогодні, зрештою, той день вважаю початком моєї роботи в літературі!

У наступні роки українська поезія долинала до мене з томиками віршів, що надсилалися до наших книгарень. Так прийшов Павло Тичина, який цілком полонив мене своєю поюнацькою запальною лірикою; за ним — Максим Рильський з великим відчуттям предмета і простору, Микола Бажан, Андрій Малишко.

В моїй творчості знаходять такий великий відгук вірші українських поетів, що один з моїх ровесників, поет і журналіст Єжи Валенчик, автор книги віршів "Вино напівсолонке", пишучи про мою збірку "Є таке дерево" (1956), відчув в одному з моїх творів вплив Шевченка.

Що ж, не можу заперечувати цього впливу. Це добре, якщо моє вухо особливо вразливе на мелодійні поезії, на саме такі мелодії, якими багата українська поезія. Чи можна соромитися цього?

Українські вірші — як дозрілі, чудові плоди: їх можна брати повними пригирщами й милуватися їх напроцуд струнками поетичними фразами.

В Рильського, наприклад, зустрічаю вірші, які виражають своєю дивовижною емоційною силою, що закладена в найпростіших поняттях, передана найпростішими словами:

Як пахне листя! І гриби, й вино,
І яблука! Розумна ж господиня
Усе це призапасила на зиму!

Рильський може захоплюватися запахом листя, грибів і яблук, як дитина, що вперше в житті ввійшла до лісу чи саду. Він доносить до читача відчуті ним запахи, смаки й кольори, ніби говорить: дивись, ти також бачиш ці чуда вперше!

Ніколи я не знав, що так
люблю —
До болю, до смертельного
жально —
Понад Дніпром сріблисті
верболози,
Березу, що прозорі ронить
сльози...

Як це чудово сказано!

Природа є, здається мені, батьком і матір'ю української поезії. Адже кожний поет з властивим йому талантом віддає їй шану в своїх віршах. Більше того, образами природи українські поети часто користуються навіть у своїй громадянській ліриці.

Нічого так я не люблю,
Як вітру вітровіння.
Чортів вітер! Проклятий вітер!
(Павло Тичина)

Або:

Тобі, Україно моя, і перший
мій подих, і подих останній тобі.
Я сію слова на нивах твоїх
— посію слова, хай з них виростуть трави, і квіти розквітнуть,
— а оіуки на чоло тобі
покладуть з них вінок!"...

(Василь Еллан)

Чи:

Я порву ті вінки, що сплітались
в добу лихоліття,
розтопчу, розмету їх у попіл,
у порошок, у сміття.
(Василь Чумак)

Не знаю, які є на Україні поетичні ієрархії, кого цінять найвище, кого найменше. Правдоподібно, поети однаково цінять себе взаємно (як і скрізь!) — нижче, ніж на це заслуговують. Приповідка говорить, що "ніхто не є пророком у своїй країні". Можливо, не в тім річ. Хочу лише сказати, що, як поляк і як молодий поет, я захоплений українською поезією і любитиму

її завжди... Бо є в найкращих українських творах, як говорив великий "конкурент" Адама Міцкевича — Юліуш Словацький, "та сила фатальна", що спроможна простих "споживачів хліба в ангелів перетворить". Вчитись в українських поетів органічному зв'язку з життям було б корисно багатьом поетам світу."

Богдан Дроздовський

ЗМАГ ЗА ПЕРШІСТЬ СВІТУ

В днях від 8 до 29 червня ц. р., за ініціативою Міжнародної Федерації Союзів Копаного М'яча, відбувалися у Швеції фінальні футбольні змагання за першенство світу. Останньої неділі червня вони закінчилися величавим фіналом в столиці Стокгольмі і там, згідно попередніх передбачень, надзвичайно добре технічно вишколена збірна Бразилії перемогла Швецію з переконливим рахунком 5-2. Після кінцевого свистка судді — радості бразилійських копунів не було кінця і 50.000-а товпа глядачів, переважно шведів, оваційно вітала нових першунів світу у футболі, а президент Міжнар. Федерації Футбольних Союзів, англієць л Артур Дрері вручив капітанові бразилійської дружини золоту чашу.

Пригляньмося ближче як відбуваються ці змагання?

Керівною організацією світового футболу являється Міжнародна Федерація Футбольних Союзів з осідком у Швейцарії. Змагання за першенство світу відбуваються що чотири роки.

Після останньої війни, коли змагання відновилися в 1950 р., першунюм був Уругвай, побиваючи Бразилію у фіналі в Ріо де Жанейро у відношенні 2-1. В 1954 р. у Швейцарії чемпіоном світу стала Західна Німеччина, перемігши Мадярщину 3-2 проти всіх передбачень та створюючи цим неабияку сенсацію у спортових колах Європи. Кожна нація-член Федерації бере участь у тих змаганнях. Спершу розіграють поодинокі держави між собою у т. зв. кваліфікаційних зонах і якщо з успіхом закінчать гри у поодиноких зонах — 16 переможних дружин входять до фіналу. Цього року такі держави ввійшли до фінальних розгрівок у Швеції: 3 Латинської Америки: Аргентина, Бразилія, Парагвай і Мехіко, з Бритійських Островів: Англія, Валія, Північна Ірландія і Шкотія, зі Східної Європи: СРСР, Мадярщина, Чехословаччина і Югославія, зі Західної Європи: Швеція, Німеччина, Франція і Австрія.

Ці держави були поділені на

чотири групи і після вступних розгрівок висліди були такі:

I. Група:

Півн. Ірландія 1, Чехослов. 0
Зах. Німеччина 3, Аргентина 1
Чехословаччина 2, 3. Німеч. 2
Аргентина 3, Півн. Ірландія 1
Чехословаччина 6, Аргентина 1
Зах. Німеччина 2, П. Ірландія 2

II. Група:

Шкотія 1, Югославія 1
Франція 7, Парагвай 3
Югославія 3, Франція 2
Шкотія 2, Парагвай 3
Франція 2, Шкотія 1
Парагвай 3, Югославія 3

III. Група:

Швеція 3, Мехіко 0
Мадярщина 1, Валія 1
Швеція 2, Мадярщина 1
Валія 1, Мехіко 1
Мехіко 0, Мадярщина 4
Валія 0, Швеція 0

IV. Група:

Англія 2, СРСР 2
Бразилія 3, Австрія 0
Англія 0, Бразилія 0
СРСР 2, Австрія 0
Бразилія 2, СРСР 0
Австрія 2, Англія 2

Табеля цих розгрівок представлялася так:

I. Група:

Пункти В. вор.

Зах. Німеччина	4	7-5
Північна Ірландія	3	4-5
Чехословаччина	3	8-4
Аргентина	2	5-10

II. Група:

Франція	4	11-7
Югославія	4	4-6
Парагвай	3	9-12
Шкотія	1	4-6

III. Група:

Швеція	5	5-1
Мадярщина	3	6-3
Валія	3	2-2
Мехіко	1	1-8

IV. Група:

Бразилія	5	5-0
Англія	3	4-4
СРСР	3	4-4
Австрія	1	2-7

По дві дружини з кожної групи, з найбільшою кількістю пунктів, увійшло до чвертьфіналів. У випадках, де кількість пунктів була однаковою, переведено вирішні змагання, і так:

Півн. Ірландія 2, Чехослов. 1
Мадярщина 1, Валія 2
Англія 0, СРСР 1

У чвертьфіналах висліди були такі:

Зах. Німеччина 1, Югославія 0
Швеція 2, СРСР 0
Бразилія 1, Валія 1
Франція 4, Північ. Ірландія 0

У півфіналі:

Бразилія 5, Франція 2
Швеція 3, Зах. Німеччина 1

В розгрі за третє місце:

Франція 6, Зах. Німеччина 3

І вкінці у фіналі:

Швеція 2, Бразилія 5.

І так закінчилися, після трьох тижнів завзятої боротьби, змагання найкращих дружин за світове першенство, з таким порядком:

1. Бразилія — золоті медалі,
2. Швеція — срібні медалі,
3. Франція — бронзові медалі,
4. Західна Німеччина.

Підсумовуючи все вище сказане, треба підкреслити, що несподіванкою змагань була вчасна елімінація (вихід) Англії та Мадярщини, які навіть не зуміли ввійти до чверть-фіналів. Збірна СРСР складалася виключно з росіян, бо тільки один копун був з київського Динама. СРСР виступив уперше у цих змаганнях, але не міг здобути жодних успіхів тому, що не дорівнював високій класі зах.-європейських та півд.-американських держав. Копуни Бразилії здобули високу похвалу місцевою, на високому рівні, грою, досконалим опануванням м'яча, вмінням створювати грізні ситуації на половині противника, використовуючи їх вміло і з небувалою швидкістю за-

биваючи ворота. І тому копуні Бразилії теж взірцевою спортивною поведінкою на гриші зовсім справедливо заслужили собі звання чемпіона світу в копанні м'ячі.

Загально розіграно 35 змагань і на них були присутніми 821-363 глядачів, які заплатили загальну суму 620.700 ф. Європейська Телевізійна Унія, т. зв. Юровіжен, заплатила за права передавати деяке число змагань по телевізії суму 103.500 ф, чим збільшила загальну суму доходу до 724.200 ф.

Наступні фінальні першенства світу відбудуться за чотири роки — тобто в 1962 році у південно-американській державі Чиле.

Зенон Мельничин

СПОГАД ПО БОКСЕРОВІ ХОМІ

Недавно несподівано помер боксер Осип Хома. Це невіджапувана втрата для українського спорту.

Народився 22 січня 1915 року в Станиславові (Зах. Україна). Боксерську кар'єру почав в 1931 році та вже незабаром вибився на одного з найкращих боксерів-аматорів тодішньої польської держави. Хоч був українцем — поляки ставили його в склад своєї репрезентації проти Чехословаччини, Німеччини та Румунії. Вершини своєї форми досягнув щойно як професіоналіст в роках 1936-39, змагаючись тоді на багатьох рингах Європи й Америки. З початком другої світової війни вернувся на Рідну Землю і там згодом

вступив в ряди УПА. В 1947 році, в одному з рейдів, він продистається з-поза залізної завіси у вільний світ. Перебуваючи в Німеччині, в ДП таборі Фрайман, вступив до боксерської ланки УРСТ "Довбуш", де виконував функції тренера, змагував та виховника. Найбільша честь зустріла Хому, як йому довірено організацію і підготовку збірної українських боксерів на Олімпіяду Народів ДП. Під його рукою виростили тоді такі боксерські таланти як Барчук, Зварич Деревницький, Щиб, Семенюк, Кіт тощо.

Свій барястий життєвий шлях закінчив в ЗДА, прибувши до Нью Гейвен як політичний емігрант. Р. Д.

СТАРОВИННА КИТАЙСЬКА ОБСЕРВАТОРІЯ

Кожний народ вніс свою частку в скарбницю людського досвіду, в різні галузі знання. Китайці одними з перших почали цікавитись небесними явищами, спостерігати за зірками й планетами, за зміною пір року, сонячними й місячними затемненнями. В старовину астрономічні спостереження проводилися в Єгипті, Вавилоні, Індії, але найбільшого розквіту досягла астрономічна наука в Китаї.

Багато наукових відкриттів і технічних винаходів було зроблено в Китаї задовго до того, як про них довідалися в інших країнах. Можна вказати, наприклад, на винайдення компаса, паперу, друкарства, фаянсу. Про перші астрономічні спостереження в Китаї ми довідуємось із старовинних хронік. Так, в одній з них описується сонячне затемнення, що відбулося в 766 році до нашої ери. Вже тоді китайські вчені зуміли не тільки встановити, що сонячні та місячні затемнення регулярно повторюються, але й передбачати їх. До речі, календар у Китаї з'явився значно раніше, ніж в Європі: ще в 600 році до нашої ери було встановлено тривалість року в 365 днів і 6 годин.

В Китаї було зроблено також інші важливі астрономічні відкриття. Вже в IV столітті до нашої ери Ші Шень склав каталог 800 зірок. Майже 2 тисячі

років тому в китайських хроніках з'явилася згадка про сонячні плями. Ще до початку нашої ери китайці старанно вивчили рух таких планет, як Меркурій, Венера, Марс, Юпітер і Сатурн, визначивши час їх обертання навколо Сонця. На початку VII століття вони встановили переміщення деяких нерухомих зірок. В Європі ще навіть у XVIII столітті вважали, що такі зірки і справді цілком нерухомі. В 1193 році було складено першу зоряну карту, що стала повсюдно відомою. Від тих же часів лишилася ще одна цікава пам'ятка старовини — великий камінь, на якому викарбовано 1.440 зірок.

Усі наукові спостереження китайські астрономи провадили за допомогою досконалих астрономічних інструментів. Деякі історичні пам'ятки дають нам змогу уявити, який вигляд мала старовинна пекінська обсерваторія, збудована на околиці міста в 1279 році. Багато інструментів для неї створив визначний китайський астроном Го Шоу-тзінь. Ці інструменти, що збереглися й донині, виготовлені з бронзи і мають мистецьке оздоблення.

Жителі Пекіна і численні туристи з інтересом оглядають старовинну обсерваторію, цей гідний пам'ятник китайської науки.

ХТО ПЕРШИЙ?

Серед учених уже багато століть точиться суперечка, хто з європейців перший висадився на американський материк. Є неспростовні дані про те, що вже в X столітті нормани (північно-германські племена — данці, норвежці, шведи), які були прекрасними мореплавцями, заснували свої колонії на острові Гренландія. І тільки через п'ять століть, у 1492 році, Колумб відкрив острови Вест-Індії.

Не менший інтерес являє питання про те, хто з жителів Америки раніш за всіх добрався до Старого світу.

У 1508 році на узбережжі Англії висадилися семеро людей, які розмовляли зовсім незрозумілою мовою. Від них можна було довідатись тільки про те, що прибули вони здалека, з заходу. То були, мабуть, жителі Північної Америки, які на своїх рибальських суднах втратили в тумані орієнтування і віддали себе на волю морських течій. Цілком можливо, що такі "відкриття Європи" відбувалися й раніш, але через відірваність прибережних сіл ми нічого про них не знаємо.

Інші факти підтверджують припущення, що жителі Америки відкрили наш Старий світ. Батьківщиною кукірудзи є, як відомо, Центральна Америка. Звідти кукірудза поширювалась по всьому світу. До останнього часу вважали, що перші зерна кукірудзи привіз з Но-

вого світу Колумб. Проте археологічне відкриття, зроблене недавно англійськими вченими в Йоруба (Західна Африка), спростовує цю думку. Під час земляних робіт знайшли посудини, глиняні черепки і керамічні плитки, на яких були зображені стебла, листя й качани якоїсь дивної рослини. Старанні дослідження показали, що це трохи стилізоване зображення кукірудзи. Знайдені предмети належали — і це викликало у вчених подив — до VIII-X століть.

Як вже потрапила кукірудза в Африку? З старовинних арабських рукописів стало відомо, що в районі Йоруба жило негритянське плем'я кезі. Воно продавало сусіднім племенам кукірудзу. Але існувала суворая заборона продавати кукірудзяне насіння. Продаж допускалася при умові, що насіння буде перед цим розмочене, а потім висушене на сонці — тоді воно втрачає схожість.

Знахідка в Йоруба свідчить, що кукірудза ще задовго до відкриття Америки Колумбом проникла в Африку. Як це сталося — поки що не встановлено. Та не може бути ніяких сумнівів, що в давні часи американці добрались до Африки. Віддали від найбільш східного пункту Південної Америки до розташованого напроти — на узбережжі Африки — мису Пальмас коротша за відстань від Нью-Фавдленду до Шотландії.

ПОСИЛКИ В УКРАЇНУ

через "МИ І СВІТ"

Висилаємо найшвидше і найдешевше посилки в Україну через солідну і відому українську фірму **Чумак і С-ка** в Лондоні.

Особливо поручаємо висилки за нашим посередництвом вовняних купонів на чоловічі вбрання, жіночі костюми і плащі, а також усіх вовняних речей, бо ж відомо, що вовна в Англії є найдешевша і найкращої якості.

Для прикладу подаємо, що посилка з п'ятьма купонами на вбрання, костюм і плащ коштує, враз з усіми митними платежами, 90 доларів.

Можна через нас вислати також люксові посилки з матеріалами такої якості, що їх немає на американському ринку.

На бажання висилаємо прібки матеріалів, каталоги і цітники!

Висилаючи посилку через "Ми і Світ" ощаджуєте на грошах, якості і швидкості пересилки, а також допомагаєте своєму журналові і своїй українській фірмі.

За всіми додатковими інформаціями просимо звертатися до Редакції "Ми і Світ"!

УКРАЇНА

Фестиваль австрійських фільмів. — В Києві відбувся в місяці червні фестиваль австрійських фільмів. У великому кінотеатрі "Київ" показано кольоровий фільм "Дай руку, життя моє" (про життя і творчість композитора Моцарта), "Героїчна симфонія" (з життя Бетгове-на), кінокомедію "Я так тебе звик", музичний фільм "Золота симфонія" і фільм "Максі".

"Кров людська не водиця" німецькою мовою. — Роман Михайла Стельмаха, що вважається найкращим советським романом 1957 року, випускає в німецькому перекладі берлінське видавництво "Ноес Лебен". Уривки з нього друкувались у газети "Ноес Дойтшлянд".

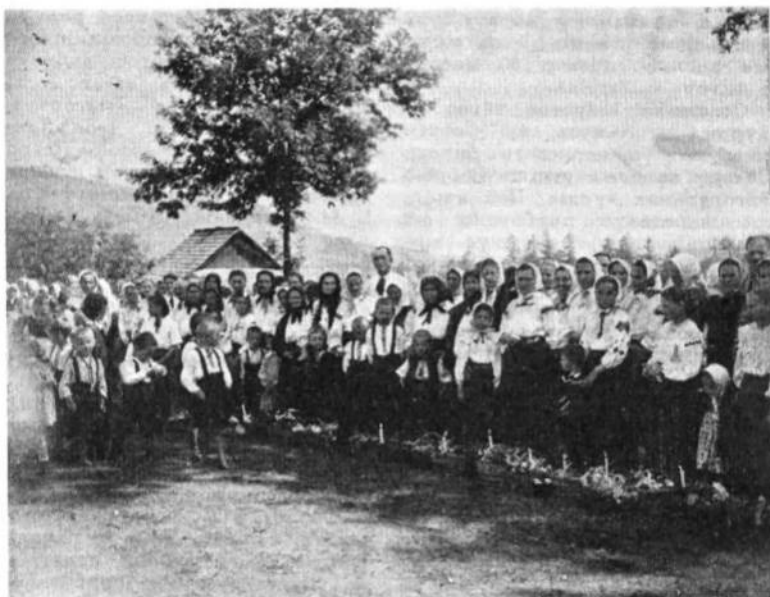
Український хор у Брюсселі. — Наприкінці липня виступив з низкою концертів в советському павільйоні на світовій виставці в Брюсселі Український народний хор під керівництвом композитора Г. Г. Верьовки. Побіч українських пісень і танців виконано також французькою мовою бельгійські пісні. Хор дав 20 концертів з подвійною програмою.

Виставка проєктів станцій метро. — В Києві закінчується вже останні теоретичні приготування до будови підземної залізниці — метра. В зв'язку з цим влаштовано виставку проєктів підземних станцій, де було показано 71 праць. Для проєкту станції "Вокзальна" (таки

не знайдено української назви) взято за девізу "гостинність". Там зображена скульптура української жінки з хлібом і сіллю в руках. Станція "Хрещатик" має зображувати бажане Москвою "возз'єднання" України і Росії. "Університетська" змальовує розквіт української науки і культури і т. д.

Білецький й Рильський попали в академіки. — Академія Наук СССР проголосила номінації нових академіків. Зустрічаємо в списку й двох українських вчених: О. І. Білецького і поета Максима Рильського.

Подарунок з Китаю. — Китайський поет Емі Сяо вже давно працює над перекладами поезій Тараса Шевченка. Р 1939 році він писав: "Я читаю великого Шевченка з надзвичайним хвилюванням. Він так глибоко мене зворушує, що я довго сиджу в мовчанні. Його глибока ненависть і непримиреність до гнобителів, його гаряча любов і прагнення до нового життя піднімає народ. Те, що цей поет-революціонер дав світовій культурі, те, що він показав, як зразок і приклад, — не згладиться у віках". Він переслав Київському держ. музеєві збірки з друкованими перекладами на китайську мову "Заповіту", "Я не нездужаю нівроку", "Мені однаково. чи буду" "Сестрі", "Сон" і т. д. На фоні китайського красовиду в одному з надісланих перекладів, пишуться виписані власноручно пе-



Не зважаючи на важкі підсоветські умовини, в Україні не зачмерли всякі святкові традиції: на фото свячення овочів на Спаса 1957 року в селі Березів Середній біля Коломиї.

рекладачем китайською мовою слова:

"Розкүються незабаром
Заковані люди.
Настаке суд, заговорять
І Дніпро і гори!
І потече сторіками
Кров у синє море..."

Помер літературознавець Захар П. Мороз. — На 53 році життя помер "після тяжкої і тривалої хвороби" — як сказано в некролозі, Захар П. Мороз, автор багатьох праць з історії української літератури і співредактор "Історії української літератури", що недавно появилася в двох томах. Був також

талановитим письменником-драматургом.

Паризька прима-балерина в Києві. — В Києві гостювала прима-балерина Національного театру в Парижі, Івет Шовіре. Українські глядачі були очаровані її стилем танцю, технікою і незвичайним талантом.

СССР

Заповідають будову "вавилонської вежі". — ТАСС заповідає, що в Москві мають незабаром приступити до будови бетонної вежі, високої на 500 метрів. На висоті 400 метрів буде там построєна галерія для 1000 гляда-

ців, а на самому верху буде телевізійна станція. Вежа матиме вдолині промір 60 метрів, а нагорі 7 метрів.

Советська секретна зброя — курди. — Кажуть, що Совети планують використати проти Заходу як дуже успішну зброю негодкування курдів. Цей нарід, що нараховує приблизно 6-8 мільйонів душ, замешкує гірські масиви й узбіччя Східної Анатолії. Їхне бажання свободи не здійснилося в 1920 році, країну поділено поміж Туреччину, Ірак, Іран, советську Вірменію і Сирію. Їх переслідують у Туреччині й денаціоналізують в Ірані та Іраку. Натомість СССР оточив невеличку, бо всього тільки 80.000 громаду курдів, які проживають в Сов. Союзі, всіма вигодами, опікою і добробутом. Краще за всю пропаганду діє це на курдські племена, що живуть у "буржуазних країнах", вони негодують і це негодкування дуже легко використати советським агітаторам.

КАНАДА

Принцеса дістала острів у подарунок. — Сестра королеви, принцеса Маргарета відбуває саме подорож по Канаді, приїхавши на святкування сторіччя Брит. Колумбії. Прем'єр-міністер Брит. Колумбії вручив їй при цій нагоді в подарунок острів з поверхнею 218 гектарів, який знаходиться поблизу південного рогу Ванкуверського острова і вкритий прекрасною рістнею. На пропозицію принцеси він буде переміненний на публічний парк та одержить назву "Острів княгині Маргарети" (Принсес-Маргарет Айленд).

7 послів українського роду в Манітобі. — До провінційного парламенту в Манітобі вибрано 7 послів-українців на всіх 57 місць. Ними є: М. Н. Григорчук, ліберал з Етелберт, Іван Танчак, ліберал з Емерсон, Петро Вагнер СіСієф з Фишер, Василь Луцко, ліберал із Спрінгфілду, І. М. Газрилюк, СіСієф з Борровс у Вінніперу, Степан Пітерс, СіСієф з Елмвуд у Вінніперу і Степан Дзюба, незалежний з Логан у Вінніперу.

Місто Торонто. — В січні ц. р. населення Канади нараховувало 16,860.000 душ, з цього 1,430.000, або 8,5% всього населення жило в Торонті. У фінансовому році 1956-57 мешканці торонтоńskiej округи заплатили 25% персонального податку всієї країни і 30% корпоративного податку. В 1956 році в Канаді було 33.360 платників податків з оподаткованим прибутком 15.000 дол. і понад, в Торонті їх було 8.780, тобто 26%. Пересічна тимчасова платня або заробіток в Торонті виносить 71.84 дол., отже є найвищий з усіх канадських міст. Одночасно тут пропорційно більші кошти прожитку. В 1956 році було в Торонті 129.332 автомобілів, тобто один на кожні три особи (в інших містах Канади одне авто припадає на 4 мешканців). В роках 1946-57 прибуло до Канади 1,669.340 іммігрантів, в Торонті залишилось з них 400.000, тобто кругло 25%. Сім етнічних груп живуть у Торонті великим скупченням: італійці (90.000), німці (75.000), українці (35.000), поляки (20.000), мадяри (16.000) і фінляндці (6.000). Коли в 1956 році 36,3% всіх смертностей були спричинені серцевими недугами.

гами і високим тиском крові, то в Торонті вони спричинили аж 55,6% смертних випадків. У всій Канаді вмерло на раку 16%, а в Торонті було 19%. Натомість недуги віддихових органів спричинили тут менше смертностей (5%, а в усій Канаді 6%). В Торонті менше саможубств, натомість більше вбивств і народжується двічі більше нешлюбних дітей, як у всій Канаді (6,3% усіх народжень).

Критикують прем. Діфенбейкера за порушення дискретності парламентарних засідань. — Опозиційні парламентарії групи дізналися, що прем. Діфенбейкер заінстальовав собі в своєму парламентному бюро голосник, щоб, працюючи, слідувати за працею парламенту. Опозиція заатакувала це як порушення дискретності нарад, що її прем'єр не смів допуститися без згоди парламенту. Прем. Діфенбейкер боронився тим, що це сталося недавно і змусили його до цього наглі політичні події, які вимагали в нього багато праці, яку він хотів погодити з участю в парламентарних дебатах. Речник опозиції Пірсон заявив, що в принципі він не проти голосників, але може хотіли б їх мати також лідери інших груп. Цього роду підслухові апарати заінстальовано вже раніше в англійському парламенті.

Боротьба з духоворами. — Канадський уряд не може дати собі ради з 30.000 духоворів — росіян, що осіли в Канаді ще під кінець минулого сторіччя, після втечі від релігійного переслідування в Росії. Від хвилі поселення вони весь час

не хочуть підчинитися канадським законам та відмовляються посилати в школу своїх дітей. Останньо вони, підбурені комуністами, почали маніфестувати свої релігійні переконання атеїстами, що їх в цьому році вже вчинили 17. Коли тепер княжна Маргарета їхала відвідати місто Кілловну, в районі якого живуть духовори, поліційну охорону довкола неї сильно зміцнено.

ЗДА

49-ий стейт. — Американський сенат прийняв проєкт піднести Аляску до статусу стейту. Проєкт стане дійсним, якщо населення Аляски висловить бажання в проведеному референдумі. Це станеться ще цієї осені. Після того до прапору ЗДА добавлять ще одну зірку, сенат сдержить двох нових сенаторів, а Конгрес — одного додаткового конгресмена. — ЗДА купили Аляску в Росії 1867 року за 7,200.000 доларів. Її поверхня займає 586.400 кв. миль, побережжя довге на 33.904 миль. Найбільшою рікою Аляски є Юкон, — довгий на 2000 миль. Найвищою горою Мавнт МакКінлей, високий на 20.300 стіп (найвищий шпиль Півн. Америки). Пересічна температура є 20 ст. Фар. нижче нуля взимку і 70 ст. Ф. влітку. Живе там біля 220.000 людей (включно з 50.000 ескімів). Основною індустрією є рибальство, експлуатація земних багатств ще не розвинута як слід.

Наступний стейт Філіппіни. — Сам през. Айзенгавер виступив з пропозицією, щоб проголосити Філіппіни 50-им стейтом ЗДА. Над цим проєктом відбу-

детсья голосування в Конгресі ще впродовж теперішньої сесії.

Коштовна реставрація. — Свого часу, ще перед першою світовою війною, поставлено в Нью-Йорку пам'ятник, щоб яшавувати воєків погіблх у громадянській війні. Будова пам'ятника коштувала тоді (1902 р.) 250.000 доларів. Простоявши понад пів сторіччя, він потребує вже віднови. І ось, по підрахунку коштів, виявилось, що за реставрацію прийдеться тепер заплатити понад 1,250.000 дол.

Скільки розбивається літаків? — "Лук Магезін" написав, що впродовж останніх 5 років ЗДА втратили у катастрофах 19 разів більше літаків, як під час війни в Кореї. За той час розбилося в Америці 19.000 літаків (пересічно по 10 літаків денно). При цьому згинувло 6.300 людей і 12.000 було поранених.

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА

Проект західного "супербанку". — Англійський часопис "Сандей Диспеч" повідомив, що Мекміллен узгіднив з през. Айзенгавером проєкт створення спільного західного "супербанку", який фінансував би великі промислові та господарські почини і в наслідку дав би західному світові досі небувалий добробут. Ще вище піднесення західного життєвого стандарту уважають обидва політики найкращим забором проти советської економічної експансії.

МЕХІКО

Новий президент. — Новим президентом Мехіка обрано до теперішнього міністра праці, 48-річного Льопеза Матеоса. Є

він членом урядової, т. зв. революційної інституціональної партії. Це були найспокійніші вибори в історії мекіканської держави.

БРАЗИЛІЯ

Трагічні "фасерверки". — Під час святоіванських святкування трапилося в Бразілії дві експлозії, що з них згинувло 80 осіб і понад 150 було пораниених: у Фієра Санта вилетіла в повітря фабрика фасерверкових ракет, а в Санто-Амаро обірваний електропровід запалив барак, де продавались ракети. Склалося так, що обидві експлозії відбулись майже одночасно, хоч були віддалені одна від одної на 70 кілометрів.

ПЕРУ

Роблять відповідальною Америку за господарську кризу. — Перу, колишня батьківщина славних інків, терпить велику господарську кризу. Уряд не може латати свого бюджету і мусів вдатися за своїми резервами золота і за позикою до американського Імпорт-Експорт Банку, де винен вже сьогодні 140,000.000 доларів. Перуанці нарікають, що їхній біді винні американці, які або не купують в них товарів, або платять за них дуже низькі ціни. В країні панують злидні, на голову населення припадає всього тільки 110 доларів річного прибутку, гроші тратають вартість (1 дол. має тепер вартість 23,3 перуанських солів). Більш половини 10 мільйонного населення Перу не вміє ні читати, ні писати. Особливо вбогими є нащадки інків, що становлять 60% всіх мешканців. Мешканці Перу чу-

ють жаль до ЗДА, бо американці, — як вони кажуть — допомагають далеким країнам Азії й Африки, а не дбають про своїх сусідів. Вислів цьому жалеві й обуренню дали перуанці під час недавнього побуту в них заст. през. Ніксона. Досі ЗДА інвестували в Перу біля 450 мільйонів доларів (головно в нафту і копальні) та задумують інвестувати ще 40 міль. дол. до кінця ц. р.

АНГЛІЯ

Баланс вуличних випадків одного року. — Впродовж одного тільки 1957 року трапилось в Англії 338.435 автових катастроф. В них було 5.500 осіб вбитих, 63.706 важко поранених, 204.602 легко поранених.

ФРАНЦІЯ

Згадка про Бернано. — Франція відзначила десяти роковини смерті свого великого сина, — філософа і письменника Жорджа Бернано. Зневірившись в Європу після Мюнхену, він перед війною виїмігрував був до Бразилії. Але там не перестав любити батьківщину. Під час війни він духово кермував резистансом. Хоч уважав себе роялістом і був переконаним християнином, він славив революційну місію Франції. Революцію 1789 року уважав добрим починком, але не завершеним. Вона стала революцією кляси, замість стати революцією людини. На його думку, демократія перекреслила здобутки революції, породивши три лиха: капіталізм, фашизм і комунізм. Сам історик, що в минулому народув шукав світлих момен-

тів, Бернано одночасно заявив: "Великий народ не може жити своїм минулим, не зраджуючи одночасно й минуле і життя, великий народ не живе з свого минулого як пенсіонер з своєї ренти. Секрет кожної величї — перевищувати себе саму."

Відзначення льоту В. Врайта. — У Франції, в місті Манс, відбулося велике свято в 50 роковини історичного дня, коли там піднісся в повітря на літаку американський літун В. Врайт. Американські відділи влаштували дефіляду, промовляв амбасадор ЗДА, виступали представники французького уряду. Літ Врайта відбувся 8 серпня 1908 року.

1410 мільярдів на напитки. — Це сума, що її видали французі тільки впродовж одного 1957 року. Вона становить 11% всіх особистих видатків. Горілки випито 324.000 гектолітрів, руму — 354.000 гектолітрів, пива 14,5 міль. гектолітрів, вина 49,7 мільйонів гектолітрів. Разом з цим випито також 10,2 мільйона гектолітрів мінеральних вод.

Помер піонер літунства. — У віці 84 років помер піонер французького і світового повітреплавства Анрі Фарман. Свою спортову кар'єру почав на ровері, здобувачи з братом Морісом всі тодішні рекорди. Згодом сконструював мотоциклет, а далі й перший літак, що важив 500 кг. і на якому він 7 жовтня 1907 року летів на віддалі 30 метрів. Вже при кінці того самого місяця він зумів впродовж 52 секунд пролетіти 771 метр, а в січні 1908 вперше закреслив у повітрі коло. Дальше прийшли рекорди: їзда з першим пасажиром на просто-

рі 1241 м., рекорд висоти льоту — 10 метрів, наступний рекорд висоти — 25 метрів, і врешті перша подорож з міста до міста (Мурмольон-Раймс). В 1917 році він сконструював "Голія-та" — прототип лінійної авіації. Йому належало чимало винаходів у галузі повітреплавства.

ЕСПАНИЯ

Гігантний пам'ятник для жертв громадянської війни. — На віддалі кількадесять кілометрів від Мадриду, посеред повної сіерри, відкрито 18 липня, в 22 роковини національного повстання, гігантний пам'ятник в честь усіх жертв громадянської війни. Це велика крипта, вижолоблена в скелі, на якій пишається величезний хрест. Весь пам'ятник дорівнює висоті паризькій вежі Айфля. Будовано його 15 років.

БЕЛЬГІЯ

Фламандська демонстрація на світовій виставці. — Багато тисяч фламандців влаштували були бурхливу демонстрацію перед павільйоном Франції на світовій виставці в Брюсселі, протестуючи проти того, що на павільйоні поміщено тільки написи у французькій мові, хоч у Брюсселі зобов'язує двомовність. Поліція розігнала демонстрантів гумовими палицями, кількоро з них поранено і декілька ув'язнено. Демонстранти кидали в поліцаїв порожніми пляшками і залізними кріслами.

ШВАЙЦАРІЯ

Треба атомової зброї, щоб оборонити нейтральність. —

Швайцарський уряд повідомив офіційно, що він пляне озброїти свою армію атомовою тактичною зброєю, яка єдина може запевнити швайцарську нейтральність. Тому, що під теперішню пору важко купити таку зброю в атомових потуг, Швайцарія вирішила сама собі її випродувати. Мусить тільки одержати потрібні сирівці.

Швайцарська фльота нараховує 22 кораблі. — Швайцарія, ця наскрізь сухопутна країна, має свою флоту, 22 кораблі із загальним тоннажем 150.000 тонн. Все це наймодерніші морські одиниці.

НІМЕЧЧИНА

"Злочинці поміж нами". — До Єгипту втік недавно з Німеччини д-р Ганс Айзель, один з найбільших вбивників в концтаборі Бухенвальд. До цього часу йому поводитись не найгірше. По війні він попав до тюрми і двічі ставав перед німецьким судом, що врешті засудив його на кару смерті. В'язня помилувано, замінивши йому кару на досмертню тюрму. В 1952 році "досмертя" скінчилося і д-ра Айзеля випущено "за добру поведінку в тюрмі". Вийшовши на волю він зумів добитися допомоги для "спізнено репатріованих" в сумі 3.000 нім. марок і ще й 25.000 марок на устроєння. Устроївся він не погано, — став працювати лікарем Каси соц. забезпечень. Приватну практику мав також знамениту, бо спеціалізувався у перещеплюванні живих клітин в організм. Щойно один з останніх процесів у Байройті занепокоїв доктора, бо там низка

свідків розказувала, як то він вбивав людей сотнями кожного дня, даючи отруйні ін'єкції або прямо проколюючи серце. "Надто багато з нас чинило в рр. 1933-1945 справедливість в ім'я нацистських законів — написав з цього приводу німецький "Тагесшпігел" — надто велике є бажання забути та промовчувати минуле, тому й нелегко викривати злочинців, які перебувають поміж нами".

"Гуманність" Гімлера. — Під час недавнього процесу кол. генерал СС Бах-Зелевські вияснив, як то почалася в Німеччині практика трюїти жидів у газовій камері. За його словами, одного разу Гімлер був присутній під час вішання в'язня. Це, мовляв, зробило на нього велике враження і він сказав з не смаком: — "Ні, так далі бути не може, мусимо знайти більш гуманний спосіб вбивання". Після цього й побудовано газові камери.

ПОЛЬЩА

200.000 людей у Польщі живуть із закордонних посилок. — Варшавський "Демократичний Тигоднік" пише, що в 1957 році через митний польський уряд наспіло для громадян Польщі біля 3 мільйонів закордонних посилок. Газета обраховує, що ця допомога із закордону дає повне утримання приблизно 200.000 людей. Одночасно польська держава зискала понад 300 мільйонів злотих з митних оплат.

РУМУНІЯ

Українці — четверта нац. меншина. — За останнім переписом населення з 21 лютого

1956 року, Румунія має 17 мільйонів мешканців, в тому: 15,001,190 румунів, 1,589,430 мадярів, 332,400 німців, 144,200 жидів, 58,110 українців і т. д.

БОЛГАРІЯ

Тасмнича експлозія. — В Болгарії, поблизу югославського кордону вже довгий час будувалась якась секретна фабрика. Терен був бережений військом. І ось там трапилась тепер страшна експлозія, що вбила 25 людей і багато поранила. Шкоду оцінюють на багато сотень мільйонів долярів

НОРВЕГІЯ

Благословення короля Оляфа У. — При кінці червня відбулася в старовинному місті Тронд'ем мальовнича церемонія уділення благословення Лютеранської церкви новому володареві. Коронацію скасовано в Норвегії тому 50 років і її заступає тепер церковне благословення в місті Тронд'ем, що закладене 961 років тому назд. В церемонії взяло участь 2.300 запрошених гостей, в тому числі й дипломатичні представники інших держав.

ФІНЛЯНДІЯ

Ростуть впливи комуністів — У виборах що недавно відбулися у Фінляндії, комуністична партія (її офіційна назва: Народна Демократична Унія) здобула 50 мандатів на всіх 200 місць у парламенті. Стільки ж має також соціал-демократична партія. Коли до цього додати ще три мандати соц. демократів-незалежних, то "лівиця" має в парламенті 103 мандати, а

"буржуазні" партії — 97. У попередньому парламенті мали комуністи тільки 43 послів.

ТУНЕЗІЯ

Зникнуть гареми. — Тунезійський уряд офіційно заборонив полігамію. Тунезійці муситимуть на майбутнє вдоволитись тільки однією жінкою на раз. Хто переступить цей закон буде караний одним роком в'язниці та великою грошевою карою. Закон не стосується тих, які вже мають більше жінок.

ІРАН

Розвід із Сорасю остаточний. — 13 липня проминув остаточним законом встановлений час, коли іранський шах міг ще повернутися до своєї дружини Сорай. Елегантний монарх, якому тепер 38 років, провів цей день в Монте Карло, шукаючи забуття в рулетці. (Це було ще перед кризою на Близькому Сході). За ніч він програв 3.500 доларів. Сорая цю ніч прогуляла на балу в Кельні, де вона перебуває у своїх батьків. Ще невідомо, кого вибере собі шах за третю дружину. Його подружжя з Сорасю було дуже щасливе. Закохався в неї, побачивши випадково раз її фотографію у її сестри. "Якщо вона така гарна, як на фотографії", — сказав, — я хотів би її зустріти". Вона була справді така, як на фотографії. Сорая перервала свої студії і незабаром вони заручилися, — шах подавав їй перстень вартості 70.000 доларів. Шлюб відбувся 12 лютого 1951 року. Після пошлюбної подорожі вони повернулися до країни, де панувала велика політична криза: саме

вбито прем'єр-міністра і його місце заняв Моссадег, який націоналізував іранську нафту і став найвпливовішою людиною в краю. — Королівське подружжя вело люксове життя. Сорая вбиралася тільки в сальонах Діора в Парижі, їздила Каделяками й Ролс-Ройсами, що їй мала кільканадцять. З подругом совгалася на лежачках в Ірані і Швейцарії. Згодом ці подорожі до Швейцарії стали щораз частішими і рознеслась чутка, що Сорая шукає поради в лікарів. Всі заходи були даремними, вона не могла дати краєві престолонаслідника і це стало причиною розводу.

ІРАК

Трагічний кінець ідилії. — Король Іраку, 23-літній Файсаль, мав саме одружитись з принцесою Фазілет, яка виховується у славному коледжі Гетфілд в Англії. Там є її товаришкою Христіна Онассіс, дочка найбагатшого грецького підприємця. Княжна дізналась з радієвих вісток про те, що її нареченого вбито й тіло його волочено вулицями Багдаду. Кажуть що ця 16-літня дівчина перенесла своє горе дуже мужньо і навіть не перервала науки. На вакації виїде, як і попередніми роками, до своєї родини в Італію.

Боротьба за нафту. — Ірак, де переворот набрав стільки шуму в світі, це середня величиною держава, з територією вдвоє меншою від України. В більшості покриває її пустиння і на клептиках урожайної землі живе тільки 4,816.000 людей. — Зате є Ірак найбільшим доставцем нафти для Зах. Європи.

Його джерела, що дають річно понад 35 мільйонів тонн нафти, є найбагатшими на Близькому Сході. Для порівняння скажемо, що Іран дає тільки половину продукції Іраку. Цю нафту експлуатує у великій більшості Ірак Петролеум Компані, беручи 50% зарібку собі, а 50% віддаючи Іракові.

ІЗРАІЛЬ

Хто є жидом? — На цю тему виник в Ізраїлі спір, який може закінчитися міністерською гризою. Ходить про те, як провести різницю поміж вировизнанням і державною приналежністю. Питання набрало гостроти після того, як почали приїжджати до Ізраїлю іммігранти з Європи, одружені з християнками та стали записувати своїх дітей як жидів. Вони робили це в добрій вірі, бо й справді ці діти були виховані в жидівській релігії. Але, після жидівського релігійного права, такі діти не є жидами так довго, поки вони не визнають своєї приналежності до жидівської громади. Міністер внутрішніх справ Бар-Гегуда заступає думку, що в тому випадку рішальною є заява батьків. Також прем'єр Бен Гуріон сказав, що він не думає впроваджувати в Ізраїлі релігійного права та що Ізраїль не є теократичною державою, де рядять рабіни. Мусить бути збережена свобода людини і релігійна толерантність. — Але інша є думка великого рабіна Ніссіма. Він сказав: "Жидівський народ уважає, що тільки релігійне право вирішує, хто є жидовином, а хто ні. Рабінат не узурпує собі якогось монополію, а тільки ви-

яснює закон. Це юдаїзм визнає, хто є жидом і ніякий уряд не має тут що говорити. Коли б визначували жидівство уряди, то серед розсіяних по світі жидів могло б трапитись, що жиди визнані в одній державі, не є жидами в іншій." Становище уряду вважають рабіни незгідним з св. Торою, кажуть, що воно сіє замішання поміж жидами, потуряє мішаним подружжям і хоче створити з Ізраїля край мішанців, якого жителі не будуть мати нічого спільного з Авраамом, Ісааком і Яковом. — Це вперше виник в Ізраїлі внутрішній спір, який підважує основи держави і загрожує майбутньому всього жидівського народу.

Жидівський світовий конгрес. — В Женеві (Швейцарія) відбувся в дні 23-27 липня конгрес жидівських провідників із 28 держав світу. Темою наради були проблеми міжнародної політики та обговорення ситуації жидів у Східній Європі й Північній Африці.

ФОРМОЗА

Тайпег перелюднений. — Осідок національного китайського уряду і столиця Формози Тайпег був ще до війни невеликим містечком: мав всього 200.000 населення. Сьогодні він нараховує 800.000 і дальших 150.000 приїжджають на працю з довколишніх місцевостей. — Уряд побоюється, що одного дня збомбардують це місто комуністичні літаки і тоді буде дуже багато людських жертв, тому закликає населення поселятись радше за містом. Але ці заклики мало успішні, бо населення не вірить в можливість

бомбардування. Бомбардувати Тайпег — це тепер надто ризиковне для китайського комуністичного уряду, бо ЗДА заявили, що на таку атаку автоматично відповість протиатакою американське літунство.

АВСТРАЛІЯ

Побажані мисливці. — Союз австралійських фермерів звернувся з апелем до мисливців світу, щоб приїжджали як найшвидше полювати на кенгуру. Сотні тисяч цих звірат не дають спокою населенню і мов саранча нападають на врожайні поля та нищать їх впродовж кількох годин.

ЛІТЕРАТУРА — МИСТЕЦТВО

Ціни картин великих мистців. — В галерії Шарпантіє у Парижі продано картини з мистецької колекції Гренкурле-Авренкур на загальну суму 263 мільйони франків (понад 600.000 дол.). Найвищу ціну заплачено за "Портрет Манці" Тулюз Лотрека, бо аж 11 мільйонів франків (біля 30.000 дол.). Купив його один американський колекціонер. До речі, це полотно Лотрека зараховується до сотні шедеврів французького мистецтва. "Прачки з Трувіль" Бюдена продано за 4,100.000 франків, "Сену в Шарантон" Лепіна — за 5,000.000, "Андромеда й Персей" Делякруа — за 3,300.000. Дуже дорого заплачено також за картини Моне, Піссаро, Шагала та інших.

Вкрали картину Ренуара. — Б одній з лондонських мистецьких галерій злодії вкрали мініатюрну картинку Ренуара, яка варта біля 3000 доларів, і замість неї повісили погану ко-

пію образу, не варту й долара.

Самі хлопці лавреати. — Паризька Академія Мистецтва проголосила конкурс на картини з тематикою "Дівчина готується до костюмового балю". Поміж 10 лавреатами не було ні одної дівчини, самі тільки хлопці. Першу нагороду prizeзнає Раймондові Гумбертові, народженому 1932 року у Вердені.

МУЗИКА — ТЕАТР — КІНО

Українська телевізійна програма. — З 22 липня почато в канадському СіБіСі щотижневу телевізійну програму (вівторок, год. 10 ввечері) з участю етнічних груп. Організацію цієї програми перебрали двоє відомих українських мистців — співачка Леся Зюбрак (виготовлювання скрипту до програм) і скрипаль та композитор Іван Романів (музичне керівництво).



Співачка Леся Зюбрак з композ. Іваном Романовим

Перед початком передач відбулася в гостинному домі панства д-р О. Бойків у Торсенті зустріч керівників та виконавців програми з пресою, в якій мав примістись взяти участь і редактор "Ми і Світ".

Смерть визначного піаніста. — В Каліфорнії помер під час свого концерту відомий піаніст Максін Шапіро. Він перервав нагло виконуваний концерт "Коронація" Моцарта і зійшов зі сцени за куліси. Помер в дорозі до лікарні на серцеву атаку. — За час своєї кар'єри виступав з концертами по всіх столицях світу. Недавно вернувся з 6-місячного турне по Європі. Мав 59 років.

Шведський фільм нагороджений в Берліні. — Велику нагороду догетметражного фільму і трофей "золотого ведмеда" здобув на кінофестивалі в Берліні шведський фільм "Під кінець дороги" з Інґмар Берґман.

НАУКА — ТЕХНІКА

Осягнуто температуру 10,000.000 ст. — В лабораторії Каліфорнійського університету пощастило американським вченим осягнути температуру 10 мільйонів, тобто вдвічі більшу як досі. Це все таки тільки одна десята тієї температури, яку треба б осягнути, щоб могли, розщеплюючи атоми, використовувати їх енергію для контролюваної продукції електрики.

В Англії будуть "літаючі тарілки". — Один з англійських літунських заводів почав будувати "літаючу тарілку", яка зможе понести двоє людей поза межі нашої атмосфери. Вона витримала вже лабораторійні досліди з швидкістю 8000

миль на годину і температурою 30.000 ст. горячі. Будова коштуватиме біля 1 мільйона доларів.

Нобелів. — Останнім часом у ряді наукових журналів різних країн було надруковане коротеньке повідомлення про створення нового хімічного елементу — нобелію, синтезованого в Стокгольмському нобелівському інституті.

Новий елемент має 102-й номер і замикає таблицю Менделєєва. До створення першого штучного елементу нептунію останнім в таблиці Менделєєва був уран, якому відповідає 92-й номер. Отже тепер вже штучно створено 10 нових елементів. У природі їх немає і атомний номер їх більший, ніж урану. Всі вони дістали спільну назву трансуранових елементів.

Як і інші такі елементи, нобелій радіоактивний, тобто самовільно розпадається, утворюючи атоми інших елементів. Якщо його залишити на самого себе, то через 10 хвилин розпадеться половина всього числа атомів.

Створення лабораторним способом нових хімічних елементів, відсутніх у природі, — справа нова і надзвичайно складна. Поява нобелію — значний науковий вклад у розвиток фізики і хімії. Перед вченими стоїть тепер завдання одержати новий елемент в більшій кількості і вивчити його основні фізичні та хімічні властивості.

Магніт очищує насіння. — Хіба ж може магніт щось робити з насінням? Адже він притягає до себе тільки залізо! — може хтось спитати.

Тимчасом вчені знайшли спосіб примусити магніт очищува-

ти насіння. Справа в тому, що поверхня насіння багатьох культурних рослин: проса, льону, конюшини, люцерни та ін. — гладка, а поверхня насіння бур'янів здебільшого шершава. Якщо посипати змішане насіння культурних рослин і бур'янів дуже дрібним залізним порошком, він затримається на шершавій поверхні бур'янового насіння культурних рослин.

Тепер досить пропустити змішане насіння рівним тонким шаром над магнітом, як насіння з частинками залізного порошку на ньому притягнеться до магніту і буде вилучене без найменшого залишку.

Найлегші метали і найважча речовина. — Коли заходить мова про легкі метали, здебільшого називають алюміній. Але є чимало металів, значно легших від алюмінію. Це — стронцій, берилій, магній і кальцій. А такі метали, як натрій, калій і літій, навіть легші за воду. Найлегшим з усіх металів є літій (питома вага — 0,53), він легший від багатьох порід дерева і плаває не тільки у воді, а й у гасі, занурюючись у ньому лише до половини.

Велике практичне значення мають легкі сплави металів, які відзначаються, крім того, ще й значною міцністю. Дюралюміній (сплав алюмінію з міддю й магнієм) втричі легший від заліза і в півтора разу міцніший за нього. Дюрберилій (сплав берилію з міддю і нікелем) легший від дюралюмінію на 25 процентів і міцніший на 40 процентів. Електрон (сплав з магнію, алюмінію та ще деяких металів), майже не поступаючись міцністю перед дюралюмінієм,

легший від нього на 30 процентів.

Найважчою речовиною в світі наука вважає речовину так званої зірки Ван-Манена (в сузір'ї Риби). Ця речовина в 400 тисяч разів густіша від води і приблизно у 20 тисяч разів густіша від платини. Найменша дробинка з такої речовини важила б на поверхні Землі 400 грамів, а шматок її завбільшки з сірникову коробку важив би стільки, що 120 дорослих людей!

Вдалий експеримент з поштовою ракетою. — В половині червня в Дармштадті (Німеччина) переведено вдалий експеримент з поштовою ракетою. Виявляється, що електронічно кермована поштова ракета може вже досягнути впродовж 116 хвилин кожний пункт на земній кулі.

Бальон досягнув висоту 40.000 метрів. — Американський плястиковий бальон піднісся з автоматичною камерою на висоту 40.000 метрів і впав опісля на землю. Накручений автоматично фільм дав цінні відомості про космічне проміння у вищих герствах атмосфери. Незабаром мають підвестись на висоту 25.000 метрів на бальоні два американські аеронавти, що матимуть зі собою телевізійний надавачий апарат. Глядачі на землі оглядатимуть на своїх екранах прекрасну панораму.

МЕДИЦИНА

Новий засіб проти рака. — В ЗДА почато лікувати рака маюсінками "кульочками" радіоактивного хрому, які можна вистрілювати до ракових клітин.

Спроба лікувати рака удусненням клітин. — На УП кон-

гресі дослідників рака, що відбувся саме в Лондоні, виступив д-р Самуель Граф з теорією, що можливо пощастить лікувати рака зменшеною подачею повітря раковим клітинам. Він встановив своїми дослідками, що ракові клітини гинуть без повітря багато вчасніше, як здорові.

Кров з небіжчиків. — Балтіморський лікар, д-р Едгар Ф. Берман, вернувшись з подорожі по СССР, сказав, що советські лікарі використовують при трансфузіях крові кров із щойно померлих людей. Вони впевняють, що кров померлого можна зберігати навіть і сто днів та що вона спричинює менше другорядних реакцій в організмі, як кров із живої людини.

Померла відома лікарка. — Е Торонті померла на 56 році життя найвідоміша канадійська лікарка, д-р Маріон Гілліард, авторка медичного бестселлера "Лікарка в обличчі любови і життя", що в ньому висвітлює сексуальні проблеми. Д-р Гілліард часто виступала в телевізійних медичних програмах.

Гірське лікування в кабінеті. — Аргентинський біохемік, д-р А. Мібасан, запрошує пацієнтів, які хворіють на астму, гіпертонію чи коклюш прийти до його кабінету і піддатися бомбардуванню іонами. Він каже, що наша атмосфера заневищена порохом і димом є вбога в іони. Сівши перед невеличким апаратом, пацієнт впродовж кількох хвилин одержує стільки іонів, як коли б довго відпочивав у горах.

СПОРТ

Маратон на Ля Манші. — 43 чоловіків і 10 жінок з 23 країн зголосилися до участі в маратоні на Ля Манші (переплив каналу), що відбувається 22 серпня. З оглядів безпеки число учасників обмежено до 35.

Переможці "Тут де Франс". — Сьогорічний "Тут де Франс" був найінтереснішим з декількох останніх. Переміг люксембуржець 24-річний Шрлі Голь. Рже попередніми роками уважали його великим фаворитом, але за багато часу він втрачав завжди в долинах та не міг його еж наздігнати в горах, де являвся він неперевершеним. Голь відбув дорогу 4319 кілометрів з середньою швидкістю 36.905 метрів на годину, отже впродовж 116 годин і 59 хвилин. Всього на 2 хвилини і 15 сек. мав гірший час від нього італієць Фаверо та на 3 хвилини і 41 сек. — француз Джемініні. 3-поміж екіп першою була Бельгія, що дістала в нагороду 9.040.000 франків, Італія — 8,725.000 франків, Голландія-Люксембург 7,745.000 фр., Франція — 7,710.000 фр. і т. д.

Новий рекорд у плаванні. — Новий світовий рекорд у плаванні на 100 метрів горілиць здобула під час голландсько-німецьких змагань голландка Рія Ван Вельцен (15 років). Її час: 1 хв., 21 сек. 3/10.

РІЗНЕ

Щоб довго жити, їдьте до Голландії! — "Метрополітен Лайф Іншуренс Компані" влаштувала анкету, щоб дізнатися, де люди живуть найдовше. Перше місце заняла Голландія з

пересічним віком 72,5 року. Далі йдуть Швеція і Норвегія з 71 та 70,2 роками, Америка й Канада 69,5, СССР 64 і т. д. Найкоротше живуть люди в Індії, бо всього тільки пересічно 32,1 років.

Оригінальний пасажир. — 3 острова Ст. Моріс привезено на літаку до Парижу хворого англійського матроса, якого недуга проявлялася в незвичайний спосіб: він відмовлявся їсти щонебудь інше, за винятком паперу. Подорожі з'їв цілий номер "Нью-Йорк Геральд Трібюн" і закупив паперовою серветкою.

Винахідливий в'язень. — У в'язниці Мінард (ЗДА) відбуває кару 100 років тюрми за вбивство поліц. агента й інші злочини, Клайд Вагнер. Він винайшов вже досі 750 різних дитячих іграшок. На кожній іграшці, яку приймають до продукції, він заробляє по два-три центи. Недавно на одній тільки іграшці заробив понад 20.000 доларів.

Найбагатші швайцарці. — Статистика виявляє, що найбагатшими людьми у світі є швайцарці. Бодай мають вони найбільше пливучого гроша у своїх руках. На кожного швайцарця припадає 288.11 дол., на кожного бельгійця — 249.30 дол., американця — 184.20 і французя — 154.05 дол. Тут взята до уваги тільки готівка, яка знаходиться в приватному посіданні.

Війна 1941 року не була несподіванкою. — Опубліковані недавно документи американського державного департаменту свідчать про те, що вибух

війни поміж СССР і Німеччиною в 1941 році не був надто великою несподіванкою. Соекти сподівалися війни від січня 1941 і в березні почали вже виразно говорити про неї на мітингах. Американський шарже д'афер в Німеччині Л. Б. Морріс повідомив 8 червня 1941 року Вашингтон, що за два тижні почнеться німецький наступ на СССР. Як відомо, це сталося 22 червня 1941.

Світові резерви нафти. — Сьогодні, коли йде змаг поміж Сходом і Заходом за нафту Глизького Сходу варто пригадати собі, як розподілена нафта у світі. І так: Близький Схід має 63% світових нафтових ресурсів, Східна Індія 3%, комуніст. блок 10%, різні східні країни 1%, ЗДА 13%, район Караїбів 7% та Канада 1%. Однак Америка перевищує і інші країни швидкістю експлуатації й кількістю продукції.

Любов гнїликувала. — Мавро Геновезі — молодий мешканець Міляно, був втратив мову під час бомбардування. Минулого року, все ще будучи німим, він познайомився і закохався в молоду й гарну дівчину. Дівчині не хотілось мати німого чоловіка, отже вона одного дня сказала йому категорично, щоб пішов собі геть, якщо він не здобудеться на те, щоб знову говорити. Коли після цього спитала його, чи буде говорити, він сказав зовсім виразно: "так". По зусиллі впродовж довшого часу, він врешті вповні відзискав мову. Лікарі вважають це просто за незвичайний феномен.

ПІДРУЧНИЙ ІНФОРМАТОР

ТОРОНТО

АДВОКАТИ — NOTARI

О. Панкович — J. Duncan
62 Richmond St. West
Tel.: EM 4-4767

І. Л. Гора
1437 Queen St. West
Tel.: Office — LE 3-1211
Res.: Oakville, Victor 5-1215

Л. В. Литвин
575 Queen St. West
Tel.: EM 6-7040

McCulla William
Василь Микіула
352 Bathurst Street
EM 6-9651

Василь Паламар
17 Queen St. East
Tel.: EM 2-1941

Стефан Загуменний
6 Adelaide St. East
PL 7-0612 — 1009 Lumsden
Bldg. — EM 4-8217

P. Zinko Dzinkowski
1 Roncesvalles Ave.
Imperial Bank Bldg.
LE 1-1054, Res. BE 3-2472

НОТАРИ

Dr. J. K. Michalski
старо-краєвий адвокат
Переклади документів
57 Queen Street West
EM 8-9430

ЛІКАРИ

Д-р С. Кучменда
312 Bathurst St.
Tel.: EM 8-3204

Д-р А. Федина
288 Bathurst St.
Tel.: EM 3-3661

Д-р А. Ціглер
76 Roncesvalles Ave.
Tel.: LE 2-3054

YARMEY CLINIC

314 Bathurst St., Toronto
Telephone EM. 4-7146

Directed
by
Dr. W. J. YARMEY

ОШАВА

Д-р Микола Остафійчук
178 Simcoe St. N.,
Tel. RA 5-9921

ДЕНТИСТ

Петро Глібович
242 Runnymede
Tel.: RO 7-6124

АВТОМАШИНИ —

Продаж — Купно — Обмін
Dundas West Motors
902 Dundas W. — EM 4-6663
Й. Ткаченко —
інформус — порадить
Parkway Auto Body Repairs
1974 Dundas St. West,
Tel. LE 1-1227,
Res. BE 1-2830

Regent Auto Body and Motor Service

Й. Мровець
Вся робота гарантована.
2264 Dundas W. — LE 2-3931

ДЕКОРУВАННЯ

Hy Grade Paint & Wall Paper
М. Ковальський — В. Косар
23 St. Johns Rd. at Dundas
Безплатна оцінка й доставка
товару.

ДРУКАРНІ

Українська Друкарня Альфа
Всі друкарські роботи
і печатки
1999 Dundas St. West



Tel. EM 3-7839

Виконуємо всі роди друкарських робіт.

КНИГАРНЯ

Українська Книгарня Арка
грам. плити, радіоапарати
та інше
575 Queen St. West
ЕМ 6-7061

КРАВЕЦЬ

Andrew Tailors
Андрій Наконечний
1074-1076 Queen St. West
LE. 6-0982

Йосиф Кружель
убрання з англ. і канад.
матеріалів
2783 Dundas St. West
Tel. RO 7-6493

**Найкращої якості
МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ**

особливо знамениті домашнього виробу сирники, замовляйте в

M-C DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St. — RO 6-9711

ФАРБИ

Industrial Coating Co.
Українська фабрика фарб
Т. М. Бояра
840 Eastern Ave.
Tel. HO 6-3634

ФОТОГРАФИ

Photo Studio Steven
С. М. Кутювий
927 Bloor St. West
Tel. LE 1-0777

ІСТОП. ПОРТРЕТИ

Meta
P. O. Box 371, Term. "A"
Toronto, Ont.

ЮВІЛЕРИ

Kushnirs Credit Jewellers
529 Queen St. W. EM 6-1384
Перстені — годинники —
срібло — фотоапарати —
порцеляна.

М'ЯСНІ ВИРОБИ**ІВАН ПАВИЧ**

поруcae

смачні ковбаси, шинки
й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

Е. Костирка й С. Івашко
1215 Dundas St. W.

LE 5-6853

Всяке м'ясо і м'ясні вироби найкращої якості.

НАПОЇ

Sunnyside Beverage Ltd.

О. В. Петришин
1068 Queen St. West
LE 2-1316

ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Я. Онищук і С-ка

(також продаж реальностей)
333 Roncesvalles Avenue
Tel.: LE 4-4241

Toronto Insurance Service

агенція Філіпа Бомбієра
асоціації, моргеджі
1366 Dundas St. West
LE 2-6433 — LE 2-5833

ОБУВА

B & Y Wares Ltd. (Shoes)

Боднарчук — Яремко
1570 Bloor St. West
LE 6-3654

ПЕКАРНІ

Dempsters Bread Ltd.

1166 Dundas St. West
Tel.: LE 6-1196

The Future Bakery

735 Queen St. West
Tel.: EM 8-4235

George's Bakery

Юліан Кінаш
160 Galt Avenue (rear)
Tel.: HO 3-7504

ПЕЧАТКИ - ДРУКИ

Ontario Stamp & Printing Co.

1693 Dundas St. West
Tel. LE 1-6211

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

J. BOYKO

REAL ESTATE LTD.

383 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ontario

LE. 4-8821

**Великий вибір хат, бізнесів
і фармів.**

РЕСТОРАНИ

РЕСТОРАН П. НАУМЧУКА

VICTORIA GRILL

610-612 Queen St. W.

Toronto, Ont.

для вигоди Клієнтів поширив
своє приміщення.

**Смачна їда й пишній
відпочинок!**

СПОЖИВЧІ КРАМНИЦІ

Clover Farm - Dundas Market

Я. Хоростіль — Е. Івашко
безпл. доставка товарів
1161 Dundas St. West
LE 6-1464

R. CHOLKAN REAL ESTATE LTD.

527 Bloor St. West — (коло Bathurst) — Toronto, Ont.

LE. 2-4404

Найбільша українська агенція купки і продажі нерухомостей
в Торонті.

Roncesvalles**I. G. A. Supermarket****П. Божик**

413 Roncesvalles Ave.

Tel. LE 3-7811

European Market**Петра Гавришкевича**

3075 Dundas Street West

Доставка до домів.

RO 2-5967

Lansdowne Hardware**С. Твердохліб**

660 Lansdowne Ave.

Tel. LE 1-0590

Taglietti Hardware**П. Головатого**

1477 Dundas St. W.

LE 6-3826

Кухонне начиння — Порцеляна — Скло — Скляні вироби — Фарби

ТЕЛЕВІЗІЇ — РАДІОАПАРАТИ**The T.V. Shop & Radio Repair**

83 Symington Ave.

LE 3-6440

ХАТНЕ УСТАТКУВАННЯ**Alpha Furniture Co.**

735 Queen St. West,

Tel. 3-9637

Empire Furniture**& Appliances Co.**

668 Bloor St. West,

Tel. LE 1-4771

Rochester Furniture Co.

423 College St.

Tel. EM. 4-1434.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ**W. H. Lake Hardware Ltd.**

608 Queen St. West

Tel. EM 3-3129

Спродажування родин
Прогульки до Старого Краю
Найкраще й найдешевше
через**FOUR SEASONS TRAVEL**

109 Bloor St. W., Toronto 5

Tel. WA 3-9484, WA 3-9715

ВИСИЛАЄМО ПОСИЛКИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

матеріяли, білля, шкіру, дитячі одяги, харчі і т. д.

Yana Fabrics

Наші відділи:

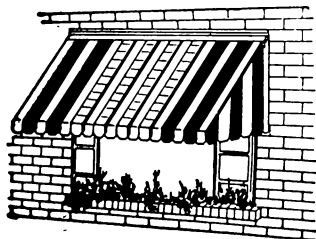
TORONTO, Ont. — 698 Queen St. West — EM 8-9527**— 2292 Bloor St. W. — RO 6-6541****EDMONTON, Alta — 9607—102 A Ave. — Tel.: 46357.**

KOOL LITE ALUMINUM AWNING CO. LTD.

176 Norseman St. — Toronto 18, Ont.

виробляє з алюмінієм

різноколірові дашки (криші)
над вікнами, дверми, літними
верандами, виставовими вік-
нами і т. п. Приймає замов-
лення на алюмінійові вікна й
двері найкращої якості і на
дуже добрих умовах.



Ці т. зв. **Awnings and Canopies** на бажання заінтересо-
ваних можуть бути двох родів:

- 1) **постійні**, що не рухаються,
- 2) **рухомі**, що їх можна відкривати і закривати зі сере-
дини.

За інформаціями та зі замовленнями звертатися до спів-
власника цієї фірми **п. І. Лещишина**.

Телефони :

Бюро: RO 7-1441
BE 3-3121

Мешк.: RO 6-4613

ROYCE
RADIO AND
FURNITURE CO.

1529 DUPONT
LE.5-0175

Пр-р. LEO. DOPTA

У ЛЬВА ДОПТИ

НАЙДЕШЕВШІ:

радіоапарати

телевізори

холодильники

відкюрювачі

кухні

спальні

і все хатне устаткування!

HOOVER

День і ніч мені на гадці
Який презент зроблю Гапці?
Мас в хаті всякий крам,
Хіба "Гувера" їй дам?!



Єдине
представництво
відкюрювачів і
відчищувачів
найкращої
і найсоліднішої
фірми "Гувер"
мас при
вулиці Квін

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. EM 3-9637